Sex principia Gilberti Por.

Circa initiū libri sex prin-
cipiorꝫ Gilberti Porritani mouet̄ primo q̄stio tal̄.
Utrū preter ea que dicta sunt in libro predicamē-
torꝫ sit determinandū de sex vltimis p̄dicamentis
que dicūtur sex principia. Arguit̄ ꝙ non quia vel
Arestoteles de ipsis sufficiēter determinauit vel nō. Si primū se-
quit̄ ꝙ sup̄flue illud fit hic. Si scd̄m seq̄tur ꝙ Aresto. fuisset dimi
nutus. Scd̄o sic: omnis scia habet̄ ꝑ principia et causas: sed ista
sex principia nō h̄n̄t p̄ncipia vel causas cū sint p̄ma: ergo de ip̄is
nō est scia Tercio sic: p̄ncipia siue p̄dicamēta nō ꝯueniūt i aliquo
vno priori ip̄is cū sint prima: ergo cū vnitas scie sumit̄ ex vnita-
te subiecti seq̄tur ꝙ de ip̄is non est sciētia. In oppositum est Gil-
bertus Porritanus et sui expositores q̄ de ip̄is sex principiis tra
ctauerunt.

Sciendū primo: ꝙ Arestotiles

in libro predicamētorꝫ breuiter et exemplariter determinauit de
sex vltimis p̄dicamētis eo ꝙ cognitis quatuor primis satis p̄n̄t
cognosci sex vltima inq̄ntum p̄dicamēta sunt. Ideo ad noticiam
faciliorem eorꝫ que i libro predicamētorꝫ breuiter et succincte tra
dita sunt Gilbertus Porritanus ad vlteriorem cognitōem habē-
dam specialem cōposuit de istis predicamētis tractatum que po
tius principia dicūtur q̄ predicamenta. Pro quo.

Sciendum scd̄o: ꝙ decem p̄dica

menta dicūtur p̄dicamēta genera et principia diuersimode. Naz
dicunt̄ principia: quia in ip̄is stat omniū rerꝫ vltima resolutio et
esse: quia vnumquodqꝫ eorum ē ꝯstituēs essentias eorū que sunt
sue coordinationis. Et sic inq̄ntum sunt prima in cōpositione for
mali: et vltima in resolutōe dicunt̄ principia. Sz dicūtur gn̄a in-
q̄ntum vnūqd̄qꝫ iporꝫ est cōmune formale formabile ⁊ determina
bile ad esse specificū suorꝫ inferiorum. Nam gn̄s dr̄ cui supponit̄
spēs. Sed dicunt̄ p̄dicamenta inq̄ntum quodlibet ipsorꝫ est vnuz
p̄dicabile seu primū dicibile sub se ꝯtinēs oīa q̄ sunt sue coordina-
tionis et ē metrum et mensura ipsorum. Ubi.

Sciendum tercio: ꝙ licz omnia

decem generalissima p̄dicto modo dicunt̄ principia magis tn̄ ꝓ
prie quedam dicūtur predicamēta vel genera: et quedam princi-
pia. Suba eī̄n quātitas et q̄litas magis dicunt̄ gn̄a q̄ p̄ncipia: q̄r
s̄m suas ꝓprias naturas habent inclinatōem ad sua inferiora:
quorꝫ sunt genera ⁊ absolute includūtur in ip̄is nō dicēdo aliquē

respectum ad aliquod extrinsecum. Hoc etiam cõuenit relationi licet nõ ita ꝓprie sicut tribus primis: quia importat respectum ad aliud. Sed alia sex magis proprie dicũtur principia ꝙ genera propter duas causas. Prima est: quia vnumquodqꝫ ipsorum est quodammodo principium substãtie que actum ab aliquo agẽte recipit vt infra patebit et posset declarari. Et ideo dicũtur principia. Alia causa est. quia principium aliquod extrinsecum significat: ideo in physicis Arestoteles per principium sepe itelligit cãꝫ efficientem que est extrinseca. Sed ista sex suis nominibus significant aliquod extrinsecum: et nõ dicũt principaliter respectum ad sua inferiora: sed magis ad subiectum vel aliquod extrinsecũ. Quia per denominatõem extrinsecam sumũtur a formis que sũt extrinsecus adiacẽtes vt inductiue posset videri in singulis. Naꝫ actio dicit respectum ad patiens siue ad suum subiectum Et passio dicit principium quo patiens afficitur et mouetur ad formã agentis. Et ꝙuis magis dicũtur principia ꝙ genera: tamen cũ hoc stat ꝙ actu et intellectu includũtur in suis inferioribus ⁊ essentialiter de ipis predicãtur ꝙuis hoc nõ importent in suis nominibus. Et ideo res quas ſcant sunt genera.

Sciendũ quarto: ꝙ ista sex principia pñt dupliciter considerari. Uno modo ſm se: ⁊ hoc modo sunt de cõsideratione physici vel methaphysici. Alio modo ſm ꝙ subijciũtur intentõi principij: et sic capiuntur hic: et sic de ipis est sciẽtia. Una nõ quidem vnitate vniuocationis sꝫ analogie q̃ sufficit ad genus scibile. Nam omnia in hoc cõueniunt quod est forma extrinsecus adueniẽs accepta in rõne pncipij ⁊ nõ pdicabil' seu pdicamenti que quidem forma extrinsecus adueniẽs est subiectum attributionis huius scientie: vt patet per ꝯditiones subiecti attributionis sibi cõuenientes respectu huius scie. Et ꝑ hoc soluitur tercia ratio ante oppositum.

Conclusio prima: preter tradita in libro predicamẽtorum vtile fuit in speciali determinare de sex pncipijs: patet: qa licet in ꝑdicamentis satis determinatum est de istis sex principijs inq̃tum sũt predicamẽta: qꝛ cognitis quatuor primis de facili sex vltima cognosci possint tamen ibi ñ est cõplete determinatũ de ipis inq̃tum sunt principia.

Cõclusio scđa. Tantum sex sunt principia ſm ꝙ est hic sermo de ipis probatur per sufficientiam: quia omne principium vel est principium quo ad esse vel quo ad bene esse. Si scđm sic est habitus qui ẽst principium conseruatõis rei.

Si primum hoc est dupliciter: vel illud principiū tenet se ex pte agentis: et sic ē actio. Vel ex parte illius qd agitur: et hoc dupl'r: vel se tenet ex parte motus per quem actus agētis recipitur ī patiens: vel ex parte mobilis in quo ille actus recipitur. Si primū hoc est dupliciter: vel dicit receptionem motus in mobili: et sic ē passio. Vel dicit comparationem illius motus ad tempus et ad motum primum in quo est tempus subiectiue qui primus motus est principiū alioꝝ motuū: et sic est quādo. Si tenet se ex pte mobilis: hoc ē dupl'r: vel dt ordinem partium mobilis in toto et in loco: qui quidem ordo est principium existentie rei et sic est positio: vel dt ꝯparatōem totius mobilis ad mensuram eius que est locus: et sic est vbi.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam patet solutio ex dictis in probatione prime conclusionis. Ad scđam dicitur: ꝙ licet illa principia non habeant principia formalia et vniuoca habent: tamen formalia ꝑm modum. s. ens et modum entis. Et habent definitiones a priori: licet non quidditatiuas. Et etiam habent principia effectiua finalia ⁊ materialia qd sufficit ad hoc ꝙ de ipis sit scientia. Ad terciam patet solutio ex vltimo notabili.

Queritur: vtrum definitio forme sit bene data in qua dicitur. Forma est compositioni cōtingēs simplici et inuariabili essentia consistēs. Arguitur primo ꝙ non: quia qd est alteri ꝯtingēs ē sibi accidentale: ergo forma est cōpositioni ꝯtingens omnis forma erit accidētalis, qd falsū ē. Scđo sic: species ē forma quedam: et tamen est composita ex genere et differentia: ergo male dicitur simplici essentia. Tercio sic: anima rationalis est forma hominis: et tamē est variabilis: vt de ira in gaudium: ḡ male dr inuariabili essentia consistens: ergo ⁊c. In oppositum est Gilbertus in textu.

Sciendum primo ꝙ sex principia de quibus hic intēditur sunt quedam forme: ideo ad hoc ꝙ cognoscantur oportet videre quid sit forma in cōi vt ꝑ eius definitionē cognoscamus formā de qua ē hic ad ꝓpositū: et iō Gilbert⁹ pmo definit formā in gñali ꝑm intentionē logici ꝓut. s. forma ē notio totius esse de quo pdicatur siue illud esse sit subale siue accidētale Et hec definitio datur de forma totius et non de forma partis. Ubi notandū: ꝙ hoc qd dicitur in definitione forma ē ꝯpositōni cōtingēs dupl'r itelligi potest. Uno mō ꝙ ē ꝯtigēs. i. adueniens cōpōni, i. composito siue adueniat essentialiter siue accidētaliter

Alio mō pt intelligi sic: ꝙ licet forma totius ꝟm esse reale qḋ hȝ ī cōposito nō sit sibi cōtingēs. qꝛ qnqꝫ ē de essentia eius. Tamē ꝟm esse intētionale et abstractū qḋ hȝ ī intellectu ꝟm ꝙ definitur est cōtingēs cōposito quia ꝯposito accidit ꝙ habeat formā sḃ tali eē acceptā. Est eñ triplex vl'e: scȝ ante rem in re et post rem. Vñ vl'e post rem accipitur separatum a re ꝑ intellectū vt ꝑdicabile et vt no tio totius esse rei. Et quia hoc accidit et etiam ꝯposito a q̇ abstrahitur: ideo forma in cōmuni hic accepta dr̄ ꝯpōni ꝯtingēs. Et ꝑ hoc autor in textu excludit aīam mūdi a definitōe forme que lȝ sit simplex et inuariabilis: tñ nō ē ꝯpōni ꝯtingēs: et per animam mūdi itelligit itelligentiam mouētem celum.

Sciēdum scdo: ꝙ in ꝑdicta definitione addit᷑ simplici essentia cōsistens: quia talis forma est predicabilis et notio totius esse rei. Et ideo est essentia simplex. Quia eñ inferius vltra suum superius semper aliquid addit siue realr̄ siue ꝟm rōem: ideo forma sic abstracta ab inferioribus capitur vt simplex. Et hāc partem ꝓbat textus: quia vnum cōpositū alteri adueniēs facit ipm̄ maius: sed forma adueniēs ꝯposito nō facit ipm̄ maius: ergo ipa ē simplex essentia. Minor patet: qꝛ corpus in eo ꝙ album ē vel intelligit᷑ nō dr̄ maius ipo nō exñte albo: sed solum dr̄ alteratum. Et q̄uis forma sit simplex: tamē nō ē eēntia simplicis sed compositi.

Sciendum tercio: ꝙ in diffinitione additur inuariabili essentia ꝯsistens: quia forma ꝓut ē vl'e nō est variabilis nisi ꝑ accñs: scȝ inq̄ꝫtū hȝ esse in particulari supposito. Modo vnūquodqꝫ dōm ē tale quale ē ꝟm se et nō quale ē ꝑ accidens. Et per hoc ab ista definitōe remouent᷑ alique forme partiū que licet ꝯpōni ꝯtingāt et sint simplices tñ sunt variabiles. Sicut anima ꝟm partem hominis sensibilem ē variabilis de ira ī gaudium. Et q̄uis talis alteratio sit totius ꝯiūcti vt subiecti: aīa tñ in tali alteratōe compatitur corpori.

Conclusio Definitio forme ē sufficiēt᷑ assignata: ꝓbat textus ꝑ ꝯditiones bone definitōis: qꝛ sufficiēter explicat eē definiti nihil supfluū neqꝫ diminutū ꝯtinēs: ergo ⁊c̄. Sed cōtra terciā partē definitōis sic instat Alb. Albedo ē forma et tñ ē susceptiua claritatis et obscuritatis: g̊ forma nō ē inuariabilis. Item oratio et opinio sunt mutabiles de vero ī falsum g̊ n̄ omnis forma inuariabilis ē. Ad primā rñdet idem ꝙ albedo ꝟm se nō est susceptiua claritatis et obscuritatis: sed solum ex parte subiecti. Vñ dr̄ ꝙ nihil differt albedinē clarā dicere q̄ꝫ suscipiens

in se albedinē clarū dicere. Et sic nō ē vna albedo in nūero que sit clara et obscura: plēs succedētes in eodem subiecto. Ad aliam respondet autor q̄ vna opinio vel oratio nō ē susceptiua veri et falsi fm sui mutationē sed solum fm mutatōem rei de qua est oratio vel opinio: vt etiam dr in predicamentis et in libro periherminias. Potest tamē oratio dupl'r cōsiderari. Uno modo p respectum ad suū s̄catum fm se siue illud sit siue nō sit: et sic oratio sp manet sua veritate signi'fic q̄ idem semper s̄cat. Ut hec oratio: me sedere siue sedeaz siue nō sp idē s̄cat. Alio mō pōt cōsiderari p respectū ad suū s̄catū vt exñs vl' nō exñs: inqtum ipa oratio pōt ipm s̄catuz repñtare p adequatōem ad ipm esse eo modo quo ē vel nō est. Et illo modo potest mutari de vero in falsum p mutationem rei

Dubitatur. Quid sit substātiale. Re

spondet Gilbertus q̄ subale ē qd̄ cōfert esse cōposito ex quadam cōpositione vt in pluribus et qd̄ impossibile ē de esse rei. Et dr qd̄ cōfert esse composito sicut genus: et differētia: siue sicut materia et forma conferūt esse cōposito. Et dr ex quadam cōpositione: qr duplex ē cōpositio. Quedam ē realis que est ex partibus real'r distinctis vt materia et forma. Alia ē cōpositio rationis tm̄ sicut species componitur ex genere et differētia. Et de tali ē principaliter ad propositum. Et addit. Et impossibile ē deesse rei qd̄ explicat textus p exempla sicut ratio et sensus insunt homini et aīali. Et capitur ratio p anima rōnali et sensus p sensitiuo: et cōtinuū inest quātitate cōtinue. Et sic subalium quoddam ē sicut materia et corpus. Aliud sicut forma vt anima. Et quia compositioni naturali corrñdet cōpositio logica: ideo dicitur genus subale vt materia et differētia sicut forma et spēs vt totum cōpositum.

Dubitat̄ scd̄o: quot modis dr subale.

Rñdetur quatuor modis. Primo mō dr subale qd̄ ē suba fm rem et modum: vt aīal respectu hoīs. Scd̄o modo dicitur substātiale qd̄ nō fm rem: et naturam ē suba: sed hz modum sube: vt color respectu albedinis: et figura respectu triāguli. Tercio mō dr subale qd̄ est in aliquo vt cōñs subam eius per se: sicut risibile in homine. Quarto mō dr substātiale qd̄ ponit̄ in definitione alteri⁹ q̄uis nō sit de essentia eius vt subiectum in definitōe ꝓprie passionis. Et p oppositum ad istos quattuor modos dr accidētale. Primo mō qd̄ ē vere suba: sed hz modū accñtis eo q̄ ē extraneū sicut digitus sextus in manu. Scd̄o mō dr accidētale qd̄ hz veram naturā accidentis sicut albedo. Tercio mō dr accñtale qd̄ nō ponit̄ i defīnitōe alterius vt spēs respectu sui gñis. Quaro mō dr accñtale qd̄ īest et nō inest p causam essentialē et p se sicut accñs cōe inest subiecto.

Ad rōnes ante oppositum. Ad p̄maꝫ pꝫ solutio ex primo notabili. Ad scdam dr: ꝙ gn̄s et drītia in specie nō differūt nisi ſm rōem: et iō nō faciūt realē ꝯpōem. Ad terciā drꝙ lꝫ aīa hoīs sit forma partis tn̄ nō ē forma totius que ē predicabilis de qua hic solum est ad ꝓpositū. Et bene ꝯcedit ꝙ ē variabilis: vt prius dictum est.

Queritur: vtrū diuisiones formaruꝫ ī textu posite sint sufficient̄ assignate. Et ꝙ nō: qr eadē forma ꝓducit̄ a natura ⁊ arte: sic sañitas ī egroto qđ ē ꝯ p̄mā diuisioneꝫ ī q̄ dr formaꝝ: q̄dā sunt a natura et quedā ab arte. Scdo sic: omīs forma ꝯpōni ꝯtingēs ē recepta ī aliq̄: sꝫ esse receptū hꝫ subiectū ī q̄ recipit̄: g̃ nulle sunt forme q̄ nō sunt ī subiecto: g̃ cōtra scdaꝫ diuisionē in qua dr formaꝝ quedā sunt ī subiecto et de subiecto dicunt̄: et sic de aliīs. In oppositū ē auto2 in textu.

Sciendū primo: ꝙ postq̄ Gilbertus posuit definitōem forme et etiā definitōem subalis. Ad cognoscendū distinctōem int̄ formā subalē et accn̄talē. Hic ꝯñter ponit aliq̄s diuisiones formaꝝ vt eliciat illā de q̄ ē hic ad ꝓpositū. Unde illaꝝ diuisionū prima sumit̄ ab effectibus: ⁊ ē talis. Formaꝝ q̄dā ē ab opatōe nature vt rō ⁊ rōnale ē a natura: siłr ⁊ mortale ⁊ sic de singulis. Quedā ē ab opatiōe aut ab actu artis vt aliq̄s color vel passio de gn̄e q̄litatis ē ab ope nostro ꝓ q̄nto ab extrinseco cātur ꝑ applicatōem artis. Et etiā domus vel scānū vel ydolū: et siſa que sunt ab arte Scda diuisio ē: formaꝝ q̄dā sunt ī sbiecto ⁊ de sbiecto dicūt̄: vt scia ē ī aīa vt ī subiecto: et dr de grāmatica tāq̄ de subiecto. Alie sunt ī subiecto et de subiecto nō dicūtur vt hec scia. Alie vero de subiecto dicunt̄ ī subiecto vero nullo sunt. vt hō vł ał rationale. Tercia diuisio est formarum: quedam sunt sensibiles q̄ scilicet sensu apprehenduntur: vt color sapor odor et humor. Alie sunt insensibiles que ratione apprehenduntur: vt scientia filiatio paternitas. Quarta diuisio est formarum particularium: quedam est sita in aliqua parte determinata subiecti vt nigredo in oculo: quedam vero non habet situm ī subiecto vt filiatio et paternitas. Unde paternitas aduenit subiecto per actum generationis actiue que toti attribuitur et non parti ideo paternitas non est ī aliquo determinato subiecto. Et filiatio inest per actum generationis passiue: ⁊ ille actus toti attribuitur ⁊ non parti Nisi forte dicat̄ ꝙ ista sunt in complexione principiorum componentium ītotuꝫ scilicet ratione virtutis actiue diffuse in omnibus membris per

quam separaatur superfluum alimenti vnde est generaatio. Ex i illa oparatõe pacnitas solū cāliter ē et nō formaliter. Quinta diuisio formarum que vocibus incōplexis significāt alia ē subalis alia accn̄talis. Sexta diuisio formaꝝ accn̄taliū q̄ ex oñti otingūt substantie quedam insunt per causam intrinsecā que est intra sb stantiam sicut quātitas et relatio quedam vero per causam extrinsecam que est extrinsecus adueniens vt sunt actio passio vbi quando situs habitus de quibus superius posita est sufficientia: Ex predictis potest haberi. Ex licet tantum sint duo anpredicamenta in generali: scilicet definitio et diuisio. tamen octo sunt in speciali: scꝫ due definitiones et sex diuisiones que valēt ad cognoscendum formam de qua est hic ad ꝓpositum Unde ex prima definitiõe habetur ꝙ forma hic considerata ē forma totius inesse vniuersali accepta. Ex secūda definitõe sumitur ꝙ illa forma est accidentalis et nō substantialis. Ex prima diuisione habetur ꝙ illa forma est naturalis. Ex secūda sumitur ꝙ ipa est existens in subiecto. Ex tercia sumitur ꝙ ipa est insensibilis Ex q̄rta sumitur ꝙ ipa nō est situata in aliqua determinata parte. Ex quinta sumitur ꝙ ipa est accidentalis. Et quia istud potest haberi ex prima diuisione: ideo autor illam diuisionem parum declarat in textu. Ex sexta sumitur ꝙ talis forma est extrinsecus aduenies. Et solum ex istis formis que extrinsece adueniūt sunt sex principia vt inferius determinabitur. Sed de formis substātialibus et accidentalibus que intrinsece causantur satis dictum est in predicamentis.

Conclusio: predicte diuisiones formarum sunt sufficienter posite. Probatur quia quelibet illarum datur per membra opposita et partes diuidentes non excedunt diuisum nec excedunt a diuiso et euacuant totum ambitum diuisi sed ille sunt tres conditiones ad sufficientem diuisionem requisite: ergo et cetera.

Notandum. ꝙ circa primam diuisionem mouet Gilbertus duas dubitationes. Prima est de figura incisionis vt est imago alicuius rei vtrum sit ab arte vel a natura Secunda est: vtrum forme que sunt in pluribus sint ab arte vel a natura. Et quo ad primam arguit primo ꝙ figura incisionis n̄ sit ab arte: quia illud nō est ab actu artis in quo nulla fit partiuꝫ additio: sed sola separato partium: sed sic est de figura incisionis ergo talis forma est a natura.

Rñdetur q̄ figura idest subiectū figure ē a natura: sed figura q̄-
tuʒ ad esse suū formale ꝛ in actu sub quo potest sentiri fit ab arte
ꝛ nō a natura. Et q̄uis per artē non apponat̄ aliqua ps materi-
alis: tm̄ separādo aliquas ꝑtes materie fit illa forma in actu que
ꝓfuit in potētia: ꝛ per hoc soluitur argumentū. Uñ si talis figu-
ra actu esset in subiecto ante separatōeʒ ꝑtiū sequeretur q̄ in eo
dem essent simul actu infinite figure cū subiectū sit in potentia
ad infinitas figuras ꝑ diuersas separatiōes aliaꝝ partiū. Sʒ de
formis q̄ fiūt per ꝯiūctionē partiū vt domus ꝛ similes: manife
stum ē q̄ fiūt ab arte. Sed quo ad scd̄am dubitatōem vicʒ vtrū
forme que sunt in pluribꝰ vt vniuersalia sint ab arte vel a natura
Arguit textus q̄ nō ab arte: q꞉ nulla forma q̄ ē in pluribꝰ ē ab ar
te: q꞉ forma artificialis accidētalis ē: sed forma que ē in pluribꝰ
si ē vniuersalis ē substātialis suis inferioribus. Scd̄o arguit q̄
nō a natura sint: quia quecūq̨ fiunt a natura a creatura ꝑexisten
te sumunt principium: sed vniuersalia nō sumunt principium a
creatura ꝑexistente: ergo ꝛc̄. Minorē ꝓbat q꞉ sumēs principiū
ab aliqua creatura ē aliqua creatura cū effectus assimiletur ꝓdu
centi: sed vl'ia nō sunt creatura: ergo nō sumūt principiuʒ ab ali
qua creatura. Pro dubio sit.

Cōclusio ꝑma. Ul'ia quantū ad illud

qd̄ sunt oculte ꝓducūtur a natura. Probat̄ rōne textus: q꞉ sicut
ex ꝯiunctione pluriū partiū parietis tecti ꝛ fundamēti fit que-
dam ꝯstitutio: idest res ꝯstituta excedēs q̄titatem cuiuslibʒ ꝑtꝭ
sic ex ꝯiūctione ꝛ ꝓductōe singulariū fit forma vniuersalis exce
dens ꝓductōeʒ cuiuslibet singularis. Sed singularia ꝓducunt̄
a natura: ergo ꝛ vniuersale qd̄ ꝓducitur ad ꝓductionē singularꝭ
ꝓducitur a natura: sed vl'ia dicūtur occulte ꝓduci a natura ꝓpt̄
duas cās. Pria ē q꞉ illud qd̄ gn̄atur a natura ē ꝑticulare qd̄ ē no
tum sensui Et ī illo ꝑticulari ꝓducitur natura vl'is q̄ est rō sub q̄
ꝑticulare ꝓducit̄ ꝛ illa est occulta sensui ꝛ solum cognita per ro
nem. Alia est causa q꞉ illud quod agit ē singulare: ꝛ rō agendi ē
vl'is natura ī eo existēs q̄ ē occulta sensui: iō circa vl'ia natura oc-
culte operatur.

Conclusio scd̄a: vl'e q̄tum ad actū vl'i

tatis depēdet ab ītellectu: ꝑʒ q꞉ illo mō fit ꝑ abstractiōem a sin
gularibꝰ: ꝛ tal' abstractio fit ꝑ intellectū sic declaratū est in sciē-
tijs ð vl'ibus ibi dicebat̄ qualit̄ intellectꝰ agēs facit vl'itatē ī rebꝰ

Ad rōnes scd̄i dubij ð꞉ q̄ sicut natu-

ra laterter facit opa artis: vt in clausulis apu & i nidis auiu3: ita etiā psupponitur i opatōe artis qd creator creatura4 laterter opatur in opatōe nature: ideo vl'e qd pducitur a natura pōt dici quedam creatura: nō tñ illud qd est & esse recipit: sed tanq illud quo singulare esse recipit. Et q i operatōe nature sit operatio creatoris Gilbert9 pbat: qr pma causa stabiliuit naturā i determinato numero & ordine: qr in naturalib9 pcedit ordinate a pncipiis p determinata media ad determinatos fines. Sz talis ordinatō ab aliqua sapiētia vel arte pcedit: qr sapiētis ē ordinare: vt dr in pmo metha. & nō nisi ab arte diuina nature impssa: ideo opus nature dicitur opus intelligētie nō errātis.

Ad rōnes ante oppositū; ad primam dr: q sanitas in corpore animalis causatur a natura principaliter: s3 instrumētaliter ab arte medicine q applicat auxilia nature ad fortificandū ipam: vel ad remouendū impedimēta eius. Ad scdam dr: q l3 oīs forma de qua est hic smo sit recepta i aliqua potētia tñ ñ i ente ɔpleto fm esse cēntie qd h vocat sbiectū.

Queritur: vtrū actō sit vnum predicamentū seu principiū ab aliis distinctū. Et arguit q nō quia quod causat ab aliquo nō ē principiū primū: s3 actio causat ab alio: qr a naturali potētia subiecti ergo nō est principiū. Scdo sic: actio & passio sunt idem motus in numero & eadē forma ergo nō distinguūtur. Ans pbatur: qr sicut ē eadem via de thebis ad athenas & econuerso: ita ē idem respectus agētis ad patiēs & econuerso: s3 ille respectus dr actio & passio: ergo nō sunt pdicamēta distincta. Tercio sic: idem ē motus qui est actus agentis & qui est actus patiētis: ergo nō sunt pdicamēta distincta. In oppositum est Gilberus in littera.

Sciendū pmo: q postq Gilbertus Porritanus premisit quedam pambula ad notitia3 principiorū valētia: hic ɔñter in speāli determiāt de vnoqq ipo4. Et prio de actiōe & passōe: qr magis videt ɔuenire cū his q intrinsece sube accidūt eo q causant a naturali potētia vel ipotētia rei q ē itrinseca. Et pus de actōe q orit a forma mediāte naturali potentia rei: passio vo a materia: mō forma dignior & potior ē materia: g &c. Et l3 actio psupponat añ se naturalē potentiā vt causa3 efficientem tamen nihil ante se presupponit in gñe cause formalis. Ideo p h ñ ipedit quin sit primū pncipiū sue totius coordinatōnis. Et per hoc soluitur prima ratio ante oppositum:

Sciendū scdo: q̧ licet actio et passio
conueniant in motu sicut in materia: ⁊ sint in eodem subiecto.s. i paciente mediāte motu. Tn̄ ꝓpter illā identitatem materie nō sequit̄ q̧ sint vnū formaliter imo habēt modos formales oppositos: quia modus formalis actōis est sicut modus imprimentis ⁊ influentis: quia noīat causatū per modū illatōis ab agente in patiens: sed modus passiōis est sicut impssi ⁊ influxi: nā actio dr̄ motum perfectū qui est in agente sicut in causa: ⁊ tendit in patiens: et passio nomīat motū imperfectū inq̄ntum est in patiente ⁊ in mobili vt in subiecto.

Sciendū tercio: q̧ licet agere ⁊ actō
dicāt eandem naturā s̄m rem differūt tn̄ inter se: q2 actio noīat actōem vt conceptam sc3 s̄m esse qd̄ h3 in aīa per modū habitus ⁊ quietis: siue per modū permanētis. Sed agere dicit actiōem vt exercitam: hoc est s̄m esse quod h3 in subiecto in fluxu ⁊ in fieri. Et hoc scdo modo est predicamentū: q2 sic dicit spēalem modū predicandi qui nō potest reduci ad aliquem modū alterius predicamenti. Ex quo pt3 q̧ istud predicamentū magis ꝓprie s̄catur verbaliter sicut ꝑ agere q̧ per illud nomen actio. Est etiā aduertendū q̧ licet agere ⁊ facere ꝓprie accepta inter se distinguātur: vt dr̄ sexto ethicoꝝ: q2 agere dicit actionē immanentē: vt intelligere velle ⁊ hmōi: facere aūt dicit actū trāseuntem: vt secare vrere. Tamē in ꝓposito agere ⁊ facere nō distinguūtur q2 vnū modū predicādi habent ad quem oīa p̄dicabilia coordinatōnis eius ordinant̄. Nā omne quod primue ꝓcedit ab agente dr̄ actio: sicut intelligens est agens: ⁊ intelligere est actio eius. Et similiter calefaciens est agens ⁊ calefactio est actio eius: ⁊ sic actio ē genus gn̄alissimū seu primū principiū habens genera subalterna vt agere ⁊ facere si ꝓprie accipiātur: ⁊ species vt secare intelligere ⁊ indiuidua: vt intellectio sortis: sectio platonis.

Sciēdum quarto: q̧ actio sic diffinit̄
in textu. Actio est s̄m quā in id qd̄ subiicitur agere dicimur. In qua definitiōe per illud relatiuū quā dat intelligere formā loco generis. Et ista p̄positio s̄m reduplicat causa3 formalem: quia actio est forma qua agens dicitur agere. Nam actio nihil aliud ē q̧ effectiuus ꝓcessus v̄tutis agētis in patiēs s̄m formā q̄ ē p̄ncipiū actōis: ⁊ q2 ois actio dr̄ trāsitiua i patiēs: iō cōuenienter addit in id qd̄ subiicit̄ sc3 i patiēs qd̄ subiicit̄ agēti sibi imp̄mēti formā eiꝰ ꝑ suā actōe3. Et q2 v̄tus agētis penetrat ipm̄ patiēs ab itra iō cōuenientius dr̄ i id qd̄ subiicit̄ q̧ supra illud: q2 illa p̄positio im ꝓ

prie sumpta intraneitatē īportat. Et dr̄ agere dicimur ad denotandum ꝓprium modū denoiandi ipsius actiōis. Sȝ ↄtra hāc definitōnem arguit̄ p̄io: qr̄ fm naturalē potentiam in illud quod subijcitur agere dicimur. Et similiter argueret̄ de forma substātiali de arte: instrumēto: de manu: ꝛ de multis alijs: ꝛ tamē iste nō sunt actōes ergo ꝛc. Scd̄o sic: illud relatiuū quā: est nomen de se infinitū qd̄ nulli⁹ est notificatiuū ergo ꝛc. Tertio sic actio ꝛ agere realiter idē sunt ideo male definitur actio per agere: qr̄ sic idem diffiniret̄ per seipm̄. Quarto sic multe sunt actōes fm q̄s nos nō dicimur agere: sed alie res a nobis: ergo īpropꝛie ponit̄ dicimur. Quinto sic: multe sunt actōes simplices fm quas nos nō dicimur agere in id qd̄ subijcitur: vt sunt florere lucere ꝛ h̄ui⁹ modi eo ꝙ ille actiōes nō ↄcernūt extrinsecum subiectū ergo illa particula: in id qd̄ subijcitur est incōueniens.

Ad rōnes: ad p̄mam dr̄ ꝙ licet scd̄m

naturalē potentiā dicimur agere effectiue: quia ip̄a ē principiū effectiuū actionis: tamē solū per actōem dicimur agere formaliter: quia ip̄a importat illū fluxum qui causat̄ ab agente formalit̄ in patiēs. Et similiter soluitur de forma substātiali: de arte istrumentoꝝ sīlibus. Ad scd̄am dr̄: ꝙ lȝ illd̄ relatiuū quā de se infinitū sit: finitat̄ tn̄ ꝛ determinat̄ per suū an̄s: ꝛ per illa que sequūtur in definitōe. Ad tertiā dicitur: ꝙ licet agere ꝛ actio idē sint fm rem: tn̄ qr̄ agere dicit actiōem exercitā ꝛ in ↄcreto: actio vo ↄceptā ꝛ ī abstracto: ideo agere ē nobis notius ꝙ̄ actio: q̄re bene sumit̄ ad definiendū actōem. Ad quartā dicitur similit̄ ꝛ eodē mō sicut dcm̄ est in predicamēto qualitatis. Ad quintā dr̄ ꝙ tales actōes nō dicūtur simplr̄ actōnes nec ponūtur ī p̄dicamēto actōis: sȝ ponūtur in eodē gn̄e cū illis formis quaꝝ sunt substātiales act⁹: vn̄ lucere ē ī eodē gn̄e cū luce ꝛ florere cū flore: ꝛ sic de ↄsilibus tales em̄ actōnes s̄cant̄ per verba neutralia ꝛ absoluta que non significant rem huius generis.

Cōclusio p̄ma: actō ē p̄dicamētū seu

p̄ncipiū ab alijs distinctū: pȝ: qr̄ actio noīat ens reale h̄ns spēalē modū eēndi ꝛ p̄dicādi nō reducibilē ad aliquē modū alteri⁹ p̄dicamēti: hȝ etiā gn̄a subalterna: spēs spēalissimas ꝛ īdiuidua sb̄ se: vt patuit: sȝ ista sufficiūt ꝛ requirūt̄ ad rōem p̄dicamēti: g.

Cōclusio scd̄a: definitō actōis ē suffi-

ciēter assignata. Probatur per declaratōem partiū prius habitā etiā sufficienter explicat naturā actionis: ꝛ alie conditōes bone definitionis sibi cōueniunt: ergo ꝛc.

Ad rõnes añ oppositū: pma soluta ē ex dictis in pmo notabili. Ad scdam dicit: q nō ē sic: quia ista via ē realiter distincta a suis terminis: ꝛ realē habitudinē hz ad vtrūq terminoꝝ. Sed motus q ē ab agente in patiens nō hz eā dem habitudinē ad vtrūq illoꝝ: qꝛ comparatur ad agēs vt ad principiū effectiuū: ad patiens vo tanq ad terminū. Etiā vt ē ab agente dr actus perfectus vel operatio perfecta: sed respectu patientis ē actus imperfectus. Ideo ab illis diuersis respectib9 fundatis in motu pnt accipi diuersa pdicamenta. Ad terciā dicitur q licet actio ꝛ passio sint idem motus materialiter: sic q sit predicatio causalis tm: nō tamen sunt idem motus formalit Ideo magis pprie debet dici q illud cui insunt actio ꝛ passio est motus q q actio ꝛ passio sint motus: ideo illud nō impedit quī distinguātur scdm rões suas formales dicētes qd quid erat esse

Queritur. Utrū diuisio actõnis per actiõem anime ꝛ per actõem corporis sit sufficienter assignata: Arguitur pmo q nō: qꝛ illa actio intelligere nec ē actio corporis nec anime: ergo diuisio nō euacuat totam naturā diuisi. Secundo sic: vnūquodq agit ꝛ mouet per suā formā ꝛ agitur ꝛ mouetur per suā materiam: sed corpus ē pars materialis cõpositi: ergo nulla est actio corporis. Tercio sic: eadem est actio agentis principalis ꝛ instrumenti: sed anima vtitur corpe in agendo vt instrumento: ergo eadem ē actio corpis ꝛ anime: ꝛ sic mēbra diuisiõis coincidūt. Quarto sic: suba in eo q suba nec ē actiua nec ē passiua: eo q actio ꝛ passio sunt cõtrarioꝝ: substãtia aūt nō habet contrarium: videtur ergo q actio non sit anime nec corpis scdm q huiusmodi. Quinto sic: differentie diuisiue debent esse in eodem genere cum diuiso: sed anima ꝛ corpus nō sunt de predicamento actionis: ergo videtur q non bene diuiditur actio in actionē corporis ꝛ anime. In oppositum ē Gilbertus.

Sciendū est primo: q actio anime in proposito dicitur actio que procedit a forma que nō est totaliter materie immersa: sed est forma supergrediens naturam corporis siue talis forma sit actus corporis siue nō: ꝛ hoc modo intelligere ꝛ velle sunt actiones anime: et similiter actiones intelligentiarū. Et per hoc soluitur pma ratio ante oppositū. Sz p actionē corporis intelligitur actio que materialit recipitur in passo ꝛ pcedit a forma imersa materie ꝛ n eleuata sup naturā corpis vt calefacere ifrigidītare: ꝛ sic d aliis: ꝛ per hoc soluitur scda ratõ ante oppositum.

Sciendū scdō: q̄ actio anime ꝛ actio corporis sic differūt: qꝛ actio corporis necessario est mouēs illud in quo est sicut in causa: ꝛ illud in quo est sicut in subiecto: quia agens corporeum non agit nisi per suū motum. Cuius ratio est quia non agit nisi per contactū: modo ad cōtactum requirit̄ motus. Et quia actio corporis que est in ꝯtactu mouet illud in quo est: ideo bene dicit̄ q̄ omne agens corporale in agēdo repatitur: Sed actio aīe nō mouet illud in quo est vt in causa: quia nō mouet aīam aut formaꝫ vt separatum: sed mouet totum cōiunctū: quia dum aīa agit tūc mouet corpus ꝛ manet inmobilis per se ꝛ nō mouetur nisi per accidens. Nō tamē debet intelligi q̄ actō anime nō moueat illud in quo est vt in subiecto. Qꝛ aūt anima non mouetur motu quo mouet corpus sic ꝑbatur in textu: quia nō mouetur scdm locū cū impossibile sit nō corpus corpore moueri: hoc ē motu locali qui corpori ꝓprius ē: sed aīa nō est corp⁹ locus vero est corpus: idest corporalis: ergo anima non pōt moueri localiter. Nec mouetur sumēdo crementū vel diminutōem cū non sit quāta. Nec mouetur scdm aliū motum nisi forte scdꝫ alteratōem: sed hoc est improprie: quia anima nō alteratur nisi scdm alteratōem totius ꝯpositi ex corpore ꝛ anima. Sed si ꝯtra ista quis replicaret dicens: videre: audire: sapere ꝛ ymaginari: sunt actiōes anime: ꝛ tamen in his omnib⁹ mouetur illud ī quo actio est: ergo nō est inmobilis. Respōdetur ad hoc q̄ oēs huiusmōi actiōes vere ꝛ scdm naturā sunt passiōes ipius corporis quia oēs hmōi actiones in corpore ꝯsistūt potius q̄ in anima ꝛ tamen in talibus actiōibus illud quod mouetur non mouetur motu phisico: sed potius motu intentionis: qui quidem motus intentionis est motus scdm rationem.

Cōclusio. Predicta diuisio actiōis ē sufficienter assignata. Probatur per ꝯditiōes bone diuisiōis superius positas. Et si quereretur qualis est ista diuisio. Respōdet Albertus q̄ si corpus nō dicatur nisi agens et similiter aīa tunc est diuisio accidētis in subiecta Si aūt dicatur corpus agēs ꝛ aīa agens scdm formam actiōis: ita q̄ actiō anime sit actō scdm ratōem animalis: act⁹ aūt corporis sit actio corporalis: tūc diuisio potest esse generis in suas species. Cuius rō ē: qꝛ sicut passiones distinguūtur per suos terminos ad quos sunt: ita actiones specifice distinguūtur per principia a quibus sunt effectiue Idō actio aīe que ꝓcedit ab aīa: ꝛ actio corpis que ꝓcedit a corpore ex parte corpis ꝛ anime a quibus effectiue causantur capiūt distinctiōem specificam. Et ista diuisio dat primo genera subal-

terna in hoc generalissimo qđ est actio.

Dubitatur Utrū impossibile sit non corpus corpore moueri hoc ē motu locali. Et videtur ꝙ nō: quia speculo manēte in eodē loco ymago existens ī eo videtur moueri scđm locum: scʒ de ꝓfundo ad supficiem scđm appropinquatiōem visibilis vel recessum: vel de vna parte superficiei ad aliaʒ ꝓpter motum obiecti: ꝗ nō corp⁹ pōt moueri corpe: ꝯña tenet: qꝛ illa ymago nō est corpus: qꝛ alias duo corpora essent simul in eodem loco quod est impossibile. Pro dubio.

Sciendū primo. ꝙ ꝑut dicit tertius ꝙ si cōcedatur illam ymaginē esse in speculo sicut formam in sbiecto tūc īpossibile est soluere dubitatōeʒ quin nō corpus corpore mouebitur. Et adhuc sequeret̃ aliud incōueniens: ꝙ speculuʒ posset moueri ymagine quiescēte: quod non videtur possibile: qꝛ motis nobis mouētur oīa que in nobis sunt: vt dicitur scđo topicoꝝ. Si aūt dicatur ꝙ ymago nō sit in speculo: tūc erit incredibilis error in vulgo: qꝛ scđm iudiciū sensus ymago videt̃ esse in speculo. Ad dubium dicitur ꝙ impossibile ē non corpus corpore moueri. Pro solutione argumenti est.

Sciendū scđo: ꝙ speculuʒ est corpus politum ꝛ tersum in superficie exteriori transparēs vt ymaginē vel intentionē rerum possit suscipere: ꝛ ab alia parte terminatū per oppositionē picis vel plūbi vel alicuius alterius corporis dē si vt ymago intus recepta nō transeat sed reflectatur: et per illaʒ reflectionem videtur ymago. Et sic apparet ꝙ ymago sit in speculo que tamen est in corpore viso vt in subiecto. In medio vero est intentionaliter vt in deferente: ꝛ in speculo sicut in terminante radium incidentē qui a speculo reflectitur. Et ideo ymago ad motum speculi nō mouetur: quia nō est in ipso vt in subiecto: sʒ mouetur per accidens ad motum respicientis vel rei ī qua est vt in subiecto. Unde bene arguebatur ꝙ si ymago esset in speculo vt in subiecto tūc oporteret nō corpus corpore moueri: mō non est in eo vt in subiecto. Et cū dicebatur ꝙ in vulgo esset incredibilis error si diceretur ꝙ non est in speculo. Respōdetur ꝙ verum est si dicatur ꝙ nullo modo esset in speculo modo dictum est ꝙ ē in speculo in esse intentionali siue in terminante talem intentionem.

Ad rōnes ante oppositum; ad primā

patet solutio ex dictis. Et ad scdam similiter. Ad terciam dicitur quod actio que est principalis agentis et instrumenti simpliciter dicitur actio principalis agentis: et dicitur instrumenti secundum quid: ideo actio que fit ab anima mediante corpore solum debet dici actio anime quamuis sit totius coniuncti tanquam subiecti. Ad quartam dicitur quod actio hic large sumitur secundum quod etiam mouere est agere: et sic actio anime est idem quod mouere: et competit anime agere. Si autem sumatur agere stricte pro actione phisica tunc uerum est quod actio est contrariorum et inter contraria. Actione igitur large accepta etiam substantia agit: quoniam dicit Augustinus quod nulla res est que a propria destituatur operatione. Et ideo probat arestotiles quod vnumquodque habet actum et propriam actionem ad quam est virtus ipsius. Ad quintam dicitur quod duplices sunt differentie diuisiue: quedam sunt predicatiue que solum dicunt quid: et de istis uerum est quod sunt in eodem genere cum diuiso. Alie sunt differentie causatiue que causant aliquas species et distinctionem specificam sub aliquo genere: et de illis non oportet.

Queritur: vtrum quatuor proprietates

actionis que sunt esse in motu et ex se inferre passionem: et suscipere magis et minus: et habere contrarium sint bene assignate. Et arguitur primo quod non: quia intelligere et velle sunt actiones: et tamen non sunt in motu: quia sunt in parte intellectiua que non mouetur: ergo non conuenit omni actioni esse in motu. Secundo sic quandocunque aliqua duo inferuntur ab eodem agente vnum non est inferens aliud: sed actio et passio simul fiunt ab eodem agente: ergo actio non infert passionem. Tercio sic: solum forme absolute contrariantur et suscipiunt magis et minus: sed actio et passio non sunt forme absolute: ergo etc. In oppositum est Gilbertus in textu: qui postquam determinauit de actione quantum ad substantiam eius. Consequenter determinat de ipsa quantum ad suas proprietates.

Sciendum primo: quod omne quod est

in motu inquantum est actu ab agente procedens est actio: quia ipsum mouere: idest actus procedens ab agente in illud quod patitur est quedam actio. Si ergo aliquid mouetur necessario agit quia illud quod habet actum agentis in fieri habet actionem: sed omne quod mouetur habet actum agentis in fieri qui quidem actus vt gerit virtutem agentis profert ad actiones in mobili: ideo illud quod

aliquo mō agit in mobile per principiū receptum ab agente ad
reducendū ipsum de potentia ad actū. Vn̄ omnis actio ꝙ diu ē
in fieri ab agente est in motu: qui est agentis in illud quod mo-
uetur. Et motus qui est actus mouētis firmatur in actōne que
est in fieri: ⁊ est illud qđ ꝓcedit ab agente in patiens: ita ꝙ om̄e
agens in agendo causat motum ⁊ mouendo agit.

Cōclusio prima: omnis actio ē in mo
tu ⁊ omnis motus in actiōe firmatur. Probat̄ qꝛ vt dictum est:
oīs motus ē actus agentis in fieri: et omnis actus ē effectiuus
ꝓcessus actus agentis ī patiēs ⁊ vnum nō est sine alio: nec ecō
tra: ideo omnis actus ē in motu: ⁊ omnis motus in actione fir
matur. Vn̄ si actio sit immanēs talis est in motu: ꝓut motus ē
actus entis perfecti scꝫ agentis. Et si sit actio trāsiens tūc talis
actio ē in motu capiēdo motū in cōmuni vt se extēdit ad actum
entis perfecti qui ē operatio agētis: ⁊ ad actum entis imperfec
ti qui est passio mobilis. Sed cōtra hāc ꝓprietatem arguit au-
tor in textu: qꝛ licet in motu quo aliquid gn̄atur sit actio: tamen
in motu quo aliquid corrūpitur nō videtur esse actio: qꝛ per ipꝫ
nihil agitur: sed illud qđ actū erat destruitur: ergo nō om̄is mo-
tus est in actione. Ad hoc respōdet ꝙ ad actiōem nō requirit̄ ꝙ
aliquid fiat: qꝛ actio nō semper causat aliquid positiuū: sed actō
de sua ratōne exigit solū illud in quod agens agat: scꝫ patiens:
⁊ si patiens sit dispositū ad recipiendū formā agētis: tunc agēs
ipsum trahit ad suā formam ⁊ ipsum sibi assimilat. Sed si pati-
ens nō sit dispositū ad formā agentis sed habet ꝯtrariam dispo
sitiōem ad eam: tūc quādoqꝫ agens corrūpit ipm̄ patiēs: ⁊ qn̄-
qꝫ ipsum p̄io disponit ⁊ ꝯsequenter suā formā inducit. Scđo
arguitur sic: si motus in actōe sit ⁊ ecōtra sequit̄ ꝙ ambo essent
in eodem p̄dicamēto: qđ tamen est falsum. Respōdet textus: ꝙ
motus nō est actio sed ē quoddam quale: idest qualitas Qđ pro
bat sic: qꝛ quiescere ē quoddā quale: ergo et motus similiter ac-
ceptus. Cōsequentiā ꝓbat: qꝛ quecūqꝫ ꝯtrarioꝝ oppositōem su
munt eiusdem gn̄is p̄dicatōem suscipiūt. Ubi est aduertendū
ꝙ motus potest capi tripliciter. Uno modo ꝑm ꝙ ē actus entis
imperfecti: ⁊ sic pōt reperiri in oībus gn̄ibus: sicut in omni ge-
nere est potentia ⁊ actus inter que ē motus cōiter acceptus. Se-
cūdo mō accipitur ꝑm naturā speciei ad quā est: ⁊ sic ē in quatu-
or gn̄ibus tm̄: scꝫ in substātia: ꝙtitate: qualitate ⁊ vbi. Et hoc si
accipiatur motus vt se extendit ad motū ꝓprie dictuꝫ ⁊ ad mu
tatōem: quo Aresto. de eo loquitur in tercio phisicoꝝ. Si tamen
accipiatur motus ꝓut distinguitur ꝯtra mutatiōem: scꝫ vt ē so-
lum de subiecto in subiectū: sic est solū in tribus generib⁹ scꝫ ꝙ-

titate qualitate: et vbi: vt determinat Arestotiles qnto phisicorum Tercio mō consideratur fm q̄ ē forma mouētis ab ipo procedens in illud quod mouetur: et isto mō motus ē qualitas fm quā mouens quale dicitur Et dr habitus si sit actus perfectus et entis perfecti. Sed dr dispositio si sit entis imperfecti.

Conclusio secunda Naturalis proprietas actionis est ex se inferre passionem in illud quod subijcitur: quia actio est effectiuus actus agētis ab agente. Passio vero ē receptio illius actus agentis: sed effectiuus actus agentis causat et infert receptōem eius in id quod subijcitur: ergo omnis actio est de se inferens passionem Et licet gladius vl' homo inferat passionem hoc tamen non est per se: sed per suam actionem iō istud conuenit soli actioni et omni. Sed contra hoc arguitur ī textu quia actio quādoq3 infert actionem: sicut actio eius quod a seipo mouetur principalis scilicet agentis infert actionem illi⁹ quod per aliud mouetur: scilicet instrumēti: ergo nō omnis actio īfert passionem. Ad hoc respondet Gilbertus q̄ motus instrumēti potest dici actio respectu vltimi effectus: sed potest dici passio respectu principalis agentis: et sic potest dici actio et passio. Sz actio principalis agentis est actio tantum sic q̄ nō est passio: talis autem actio principalis agentis per se causat aliam inq̄tum est passio: et solum ex consequēti et per accidēs inq̄tum actio. Et si iterum arguatur: quia si actio infert passionem passio non erit primum principium seu predicamentum: sed videbitur esse ī genere actionis. Respondet Gilbertus Porritanus in textu: q̄ res vnius primi principij seu predicamenti potest esse causa effectiua rei alterius primi principij seu rei alterius predicamenti: nec propter hoc sequitur q̄ omnia sint eiusdem generis: quia talis causa non est in genere cause formalis. Et hoc probat inductiue in pluribus predicamentis: sicut calor qui est qualitas gignit calefacere quod est actio. Similiter positio est causa asperitatis et lenitatis: que sunt qualitates: et positio est causa longitudinis superficiei et corporis. Et vna quantitas bene facit aliam sicut punctum lineā: linea superficiem: superficies corpus. Similiter corpus est bene causa habitus: et in genere substantie indiuidua prius genita vt in corpore simplici sunt cause posterius genitorum vt corpor⁊ mixtorum: et generatio indiuiduor⁊ est causa gn̄atōis scdarum subarum.

Conclusio tercia. In actione et passione reperitur contrarietas: et susceptio magis et minus. Probat inductiue: quia secare et plantare contrariantur similiter vrere et

et humidum facere: et calefieri et infrigidari suscipiunt magis et minus. Sed tamen iste proprietates primo et per se conveniunt qualitati et non actioni et passioni nisi inceptum effective causantur ex habentibus contrarium et magis et minus suscipientibus.

Ad rones ante oppositum Ad primam dicitur quod si accipiatur motus ut est actus imperfecti entis intelligere et velle non sunt motus: sed capiendo ipsum in prout est actus entis perfecti vel operatio agentis sic sunt in motu. Ad secundam dicitur quod licet actio et passio sint causentur ab agente: tamen prius natura ab eo causatur actio: et per actionem infertur passio. Ad terciam dicitur quod forme absolute solum primo et per se habent contrarium: et suscipiunt magis et minus Sed forme respective possunt ex consequenti habere contrarium prout fundantur in formis contrariis.

Queritur: utrum definitio passionis sit bene assignata in qua dicitur. Passio est effectus illatioque actionis. Et arguitur primo quod non: quia nullum primum principium est effectus. sed passio est unum primum principium seu predicamentum: ergo non est effectus. Secundo sic: quia idem non est causa sui ipsius: sed actio et passio sunt idem cum sint unus motus: ergo passio non est effectus actionis. Tercio sic: effectus et illatio idem sunt ergo in ista definitione est nugatio. In oppositum est Gilbertus.

Sciendum primo: quod postquam Gilbertus determinavit de actione. Hic consequenter incipit determinare de passione Cuius ordinis ratio duplex est. Prima est: quia actio oritur a forma passio vero a materia. modo forma via perfectionis prior est materia Secunda est: quia actio ad passionem comparatur ut causa effectiva ad effectum: modo causa naturaliter precedit effectum: et determinando de passione ponit definitionem et divisionem eius et non assignat proprietates eius: quia satis haberi possunt ex his que dicta sunt tractando de actione.

Sciendum secundo: quod in ipsa passione duo reperiuntur. Primum est actus agentis in patiens receptus Secundum est continuus fluxus talis actus ab agente ratione primi passio dicitur effectus ratione secundi dicitur illatio: ideo convenienter ponuntur utrumque in definitione: et quia effectus qui se extendit ad effectum permanentem et in facto esse: et etiam ad effectum successivum: et in fieri communior est quam illatio: que solum dicitur de effectu in fieri. Ideo convenienter ponitur effectus ante illationem.

Sciendum est tercio: quod secundum illationem actionis quedam patiuntur et sunt susceptiva forme agentis per transmutationem: sicut illa que communicant in materia cum agente: et sic illorum quorum materia est eiusdem rationis est mutua actio et passio adinvicem

Et quedā sunt magis passibilia ab agentibꝰ ꝙ alia: quedā xͦo mi
nus ſm ꝙ quedā sunt maioris resistētie vel minoris: vel sꝫ ma-
gis vel minꝰ dispata vel disposita ad formā agentis: ꝛ scōm hoc
dicit textus ꝙ bruta in quibus est ꝯplexio magis reducta ad me
diū sunt aīantiora plātis: et similiter de hoīe respectu brutorū
rōnale eñ ē animātius bruto: nō qꝛ in hoīe aīa sit intensior ꝙ ī
bruto: vel qꝛ in hoīe sint plures aīe: sed qꝛ anima in hoīe pluribꝰ
potētijs operatur ꝙ aīa in brutis: ꝛ adhuc scōm easdez poten-
tias perfectiori mō opatur in homine ꝑpter meliorē dispositōez
sue materie que magis est redacta ad mediū ꝯplexiōis ꝙ in bru
tis. Est etiā aduertendū ꝙ oīa que dicta sunt de actione suo mō
dici pñt de passiōe trāsmutata ꝓportiōe: qꝛ sicꝫ dr ꝙ actio firmatꝰ in
motu qui est actus mouētis ita passio firmatꝰ ī motu q ē actꝰ mo
bil. Silr qdā sūt passiōes aīe vt ille q īcipiūt ab aīa vt gaudere tri
stari ꝛ hmōi: ꝛ qdā sunt corꝑis vt infrigidari egrotari ꝛ huiusmo
di. Propriū etiam passioni est ꝙ inferatur ab actione sicut actio
ni propriū est ex se inferre passionē. Similiter habere ꝯtrarium ꝛ
suscipere magis et minus ꝯueniunt passioni sicut actioni: et in
textu actio vocatur generatio: quia in actione quādoqꝫ est gene-
ratio forme agentis in patiens: si agens sit vniuocū. Sed passio
vocatur actio que est in re qꝛ passio ꝛ motus sunt res acte ꝑ actio-
nē agentis.

Sciendū quarto: ꝙ passio vt dicitꝰ in

textu dr multiplr. Nā pmo ꝓpe sumitꝰ ꝓut denoīat ītroductiōez
forme cū abiectione forme conuenientis sicut patitꝰ aqua cum ca
lefit. Scdo mō sumitꝰ magis ꝓprie: vt dr introductiōem vniꝰ for-
me cū abiectiōe forme alterius: siue forma ītroducta sit ꝯueniēs
siue disconueniēs: ꝛ hoc mō patitꝰ tā ille q egrotat ꝙ ille qui sanatꝰ
Tercio mō sumitur passio ꝯmuniter vt noīat receptiōem forme ī
aliquo sine abiectiōe alterius forme: et hoc mō pati nō ē aliud ꝙ
recipere: ꝛ hoc mō omne illud quod dr recipere actū agētis dicitꝰ
pati: et passio se extēdit tam ad passionē corruptiuā ꝙ ꝑfectiuā:
ꝓut intelligere ꝛ sentire dicūtur quedā passiones. Aduertēdū
ē etiā ꝙ sicut actio magis denoīatur ꝑ agere ī ꝯcreto ꝙ ꝑ hoc no-
men actio: ita silr passio magis ꝓprie denominatur per hoc xͦbū
pati ꝙ per hoc nomē passio: et sicut actio nō definitur definitiōe
propria et quidditatiua: cum sit genus supremum non habens
ante se genus et differentiam ita etiam passio definitur solū de-
finitione descriptiua siue causali: Et tales definitiones sunt ser-
mones maioris declarationis ꝙ definitum. Conclusio predicta
definitio passionis est bene assignata. Probatur per conditiones
bone definitionis.

Ad rõnes ante oppositũ Ad primam dr ꝙ lz nullũ primũ principiũ sit effect⁹ i gñe cause formalis cũ sit p̄mũ principiũ formale oĩm de sua coordinatõe: tñ nihil ꝓhibet in gñe cause efficiẽtis: et sic passio infert̃ et causatur ex actiõe Ad scđam et silr̃ ad terciã satis patuit solutio ex dictis.

Qr. Utrũ qñ sit predicamentum ab aliis distinctũ. Ar̃ primo ꝙ nõ: qꝛ qñ ẽ vnũ sincathegrãma cuȝ sit quesitiuũ: g̃ nõ ẽ p̄dicamẽtũ. Scđo sic qñ ẽ qđdam analogũ de qñ eternitatis et euiternitatis: ⁊ de qñ tp̄is: sȝ nullũ analogũ est predicamentũ: g̃ ⁊c̃. Tercio sic: qñ et tp̄s realiter idẽ sunt: sȝ tp̄s ẽ de gñe q̃titatis: g̃ et qñ: ⁊ sic nõ ẽ predicamentũ seu principiuȝ ab aliis distinctũ. Maior pȝ: qꝛ sicut se hȝ albedo ad esse album: ita tp̄s ad eẽ in tp̄e: quod ẽ qñ: sed albedo et esse albũ realr̃ idem st̃ ergo etiã tp̄s et qñ. In oppositum est autor.

Sciendũ est primo: ꝙ qñ sic definit̃ Qñ est qđ ex adiacẽtia tp̄is relinquit̃ in re tp̄ali. Qđ ꝓbat text⁹ quia qñ vel ẽ tp̄s vel accñs derelictũ ex adiacẽtia tp̄is: sed qñ nõ est tp̄s: vt qñ p̄teritũ nõ ẽ preteritũ tempus: sȝ ẽ effectus tp̄is p̄teriti quẽ relinq̃t tempus p̄teritũ ƀm ꝙ aliq̃d dr̃ fuisse. Similr̃ quãdo p̄ñs nõ ẽ instãs siue tp̄s p̄ñs: sȝ ẽ accñs ab eo relictũ ĩ re tp̄ali et silr̃ de futuro: g̃ qñ ẽ aliq̃d derelictũ ex adiacẽtia tp̄is. Et meli⁹ dr̃ ex adiacẽtia tp̄is ꝙ̄ inherẽtia tp̄is. qꝛ tp̄s ẽ mẽsura extrinsece adiacẽs et nõ inherẽs. Vñ ꝑ illã mẽsurã ĩ re tp̄ali relinq̃t̃ qđdaȝ accñs respectiuũ ad illã mẽsurã ꝑ quod aliq̃d dr̃ eẽ ĩ p̄ñti: ĩ p̄terito fuisse: et fore in futuro: et sic qñ dr̃ esse ĩ tp̄e vel fuisse ĩ tp̄e: et eẽ in tp̄e nihil aliud ẽ ꝙ̄ aliqua parte tp̄is mensurari.

Sciendũ scđo: ꝙ triplex est mensura duratõis: scȝ eternitas: euiternitas: et tp̄s ꝓprie dictũ: q̃ sic dr̃ñt qꝛ p̄ma ẽ mẽsura entis qđ nõ ẽ ĩ se mutabile nec mutabilitati cõiunctum: et illud ẽ vnũ tm̃ sicut prima cã. Sȝ euiternitas est mẽsura entis quod nõ ẽ ĩ se mutabile: sed ẽ mutabilitati ꝯiũctum: vt sunt sube sepate. Sȝ tp̄s ẽ mẽsura entis qđ ẽ ĩ se mutabile et mutabilitati ꝯiũctum: vt sunt entia gñabilia ⁊ corruptibilia. Vñ ab eternitate nõ sumit̃ qñ ab eo distinctũ ƀm rẽ: sȝ ƀm rõem tm̃. Sȝ ab euiternitate sum̃ t̃ qñ qđ distinguit̃ ab eo ꝑ accñs ƀm drñtiaȝ tp̄is in ꝯ̃trũ entia euiterna q̃ sunt silr̃ tota ĩ suba hñt successionẽ in suis op̄ationib⁹ sȝ a tp̄e sumit̃ qñ ꝓprie dictũ qđ ẽ eẽ in tp̄e: et soluȝ de tali determinat autor in textu:

Sciendū ē tercio: ꝙ qñ diuidit̄ ꝑ qñ pñs p̄teritū et futuꝝ. Cuiꝰ rō ē: qꝛ qñ ē eē ī tꝑe: qđ īmediate cāt̄ a tꝑe: sꝫ tp̄s diuidit̄ ꝑ pñs p̄teritū ⁊ futuꝝ: ꝑ pñs quod iā īstat: ⁊ ꝑ p̄teritū qđ iā abijt: ⁊ ꝑ futuꝝ qđ ꝯtīgere necesse ē. Et de istis dꝛ ī p̄dicamētis ꝙ sīt q̄dā ꝯtitates: et p̄teritū ⁊ futuꝝ copulant̄ ad pñs nō tñ sic ꝙ p̄teritū sit ī sua subā ꝑmanēs: sꝫ ꝑmanet ī suo excessu i. ī p̄teritione: ⁊ silr̄ futuꝝ qꝛ necē ē ipm̄ futuꝝ ꝯtīgere ⁊ eē futuꝝ.

Scīm q̄rto: ꝙ ꝺm textū qñ sic differt ab vbi ⁊ loco: qꝛ ī q̄cūqꝫ ē fuit vel erit tp̄s ī eodē ē fuit vl̄ erit qñ vt ī sbiecto: vt qñ p̄ñtis sit̄ ē in eodē cū ipo īstāti: et qñ p̄teriti cū p̄tō futuri cū futuro. Sꝫ vbi et locꝰ nū̄ꝗ̄ sīt in eodē subiecto sit̄: sꝫ vbi ē ī locato: ⁊ locꝰ ē ī corꝑe locāte. Et dr̄n̄t qñ p̄teriti ⁊ qñ futuri: qꝛ qñ qđ ē ex futuro p̄ꝰs ē: ⁊ qñ p̄teriti posterius: ⁊ h̄ ītelligēdū ē ꝯpan do ista ad eandē partē tꝑis. Sꝫ si accipiant̄ qñ p̄tm̄ ⁊ qñ futuꝝ vt sunt a diuersis ꝑtibus tꝑis qñ p̄teritū ē p̄ꝰs et aliud posteriꝰ. Qñ āt ⁊ tp̄s duplr̄ īnt̄ se ꝯueniūt. P̄rīo qꝛ sic tp̄s diuidit̄ ī tp̄s simplex vt ē nūc: ⁊ tp̄s ꝯpositū: vt ē p̄tm̄ ⁊ futuꝝ: ita qñ diuidit̄ ꝑ qñ sīplex qđ ex simplici tꝑe relinqt̄: ⁊ qñ ꝯpositū qđ ex ꝯposito tꝑe relinqt̄ Scđo ꝯueniūt: qꝛ sic ꝑtes tꝑis sibi ī uicē sine mora succedūt: ita silr̄ ꝑtes qñ: lꝫ qñ p̄tm̄ ⁊ qñ futuꝝ ꝑ coplatōem reducant̄ ad pñs: Sꝫ dr̄n̄t tribus modis. P̄rīo mō: qꝛ tp̄s ē mēsura rei tꝑalis ⁊ ꝺm ipm̄ aliqđ mēsurat̄: sꝫ ꝺm qñ nihil mēsurat̄: sꝫ dꝛ eē tꝑale. Scđo mō qꝛ tp̄s ē ens absolutū: qñ xō respectiū. Tercio qꝛ tp̄s ē cā effectiua ipius: et qñ ē effectus eius.

Cōclusio qñ ē vnū p̄dicamētū ab alijs distīnctū: ꝓbat̄: qꝛ ē p̄mū p̄ncipiū formale oīm sue coordinatōis ⁊ hꝫ gnā sbalterna: vt sunt eē fuisse ī āno vl̄ ī die: ⁊ īdiuidua vt eē ī ista hora: vl̄ ī isto nūc. ⁊ hꝫ modū p̄dicādi distinctū a p̄ma subā q̄ ē p̄dicari in hoc qđ est esse in tempore.

Dubitat̄ de ꝓprietatibus qñ quot sīt R̄ñdet̄ ꝙ sunt due. P̄rīa ē qñ nō suscipit magꝭ neqꝫ minꝰ: vt vnꝰ dies nō ē magꝭ dies ꝙ̄ alius. Cuiꝰ cā ē: qꝛ qñ īmediate cāt̄ a tꝑe: sꝫ tp̄s ñ suscipit magis neqꝫ minꝰ: g̊ nec qñ. Scđa ꝓprietas est ꝙ qñ nō hꝫ ꝯ̄riū. P̄robat̄ ī textu: p̄mo qꝛ vnū ꝯ̄riū nō p̄t fieri aliud: sꝫ qñ qđ p̄ꝰs ē futuꝝ sic pñs: ⁊ postea p̄tm̄: ⁊ ē vnū ⁊ idē: g̊ ñ ꝯ̄riat̄ eis. Scđo qꝛ ꝯ̄ria nūꝙ̄ p̄ñt sil̄ eē ī eodē: sꝫ qñ pñs p̄tm̄: ⁊ futuꝝ sil̄ de eodē verificāt̄: vt cū dꝛ sortes fuit heri: ē hodie: erit cras. Et si q̄ratur: vtꝝ qñ sit successiuū vl̄ ꝑmanēs. R̄ñdet̄ ꝙ p̄t vno mō ꝯside rari vt ꝺpēdet a tꝑe ꝺm eē in actu: ⁊ sic ē successiuū Alio mō ꝺm eē

qd hz in subiecto et fm esse in potentia qd sufficit denoiare subiectum: et sic est permanes.

Dubitat in quo e qn vt i subiecto Respondet cu textu q e i oi eo qd icipit ee. Probat: qr e i oi illo qd e i tpe: sz oe illud qd icipit ee p natura et sua pncipia itrinseca sic q hz potetia intrinseca ad esse e i tpe: g i oi eo qd icipit ee e qn Mi nore pbat textus: qr oe trasmutabile e i tpe: sz oe qd icipit esse est trasmutabile: vt corp qd alterat i estate hyeme ve et autuno etc. Et aia et verius speculat i vno tpe q i alio: g oe qd icipit ee e i tpe

Ad roes ante oppositu. Ad prima dr q qn pt capi dupl Uno mo iterrogatie: vt ddo qn venit sortes etc Alio mo relatie: vt sortes venit qn meridies e: et ist duob modis qn e sincathegreuma et solu pt modu entis. Tercio mo capit idefinite: vt tn vz qn .i. aliqn vl ee i aliq tpe: et sic dt ens reale et e predicamentu. Ad scdam pz solo ex scdo notabili Ad tercia dcm e q qn et tps realr drnt. Et ad pbatoem dr: q no e sile qr albedo et albu sunt i eode subiecto: et oe albu formalr ab albedine e: sz esse in tpe no causatur a tpe formaliter sed effectiue.

Qr: vtru diuisio vbi p vbi simplex et vbi opositu sit sufficieter assigta Ar pmo q no: qr oe vbi e circuscriptio corporis: sz a loco simplici cu sit idiuisibilis nihil circumscribit g nullu vbi cat a loco simplici: et sic nulli iest vbi simplex. Scdo sic: oe vbi e qda forma relatia q d se simplex e: g nullu e vbi copositu. In oppositum e Gilbertus in textu.

Sciendu p rusione: q vbi e esse i loco sz dupl otingit aliqd esse i alio. Uno mo p se pmo quod e esse i loco circuscriptiue: et sic sola corpa q circuscribut a loco sunt i loco. Alio mo pt aliqd esse i loco p aliud vl p accns Et hoc otingit multipl fm q plures gdus formar sr q opant ad corpora q sr i loco Primo mo sunt aliq fore situales q sr in maiori maiores et i minori minores vt albedo calor et huiusmoi: tales sunt i loco p accns: scz roe subiecti i q sunt Alio mo sunt forme situales q sunt i corpe per principia essendi i loco: vt linea supficies corpus a gne qtitatis sunt etia i loco p accns. Alie sr forme q sunt i corpe: et tn i co no hnt situ vt scie et virtutes. Et tales mag sunt i loco p accns q p cedetes. Alie sr forme q nec sunt i corpe nec hnt situ: tn opantur corpe exnte i aliq loco determinato vt sr itelligetie: et tales sr i loco definitiue qr solu p opatoem sua determinat ad locu et no per subam, Alia e forma q no e i corpe nec p sua opatoem defmiat

ad corpus existens in vno loco determinate sed vniuersalis opat̄ sicut est prima causa. Et talis dicitur esse in loco repletiue et solū esse in loco prio nō est vbi ꝓprie acceptū de q̄ est hic ad ꝓpositū

Conclusio prima: bn̄ definit̄ vbi ꝙ est

circūscriptio corꝑis locati a loci circumscriptione ꝓcedēs. Probatur in textu: q2 vbi est locus vel circumscriptio procedens a loco: sed nō est locus: q2 vbi et locus a quo causatur nō sunt in eodē subiectiue: q2 loc⁹ ē in corpore qd̄ circūscribit aliud: vbi vo est ī eo qd̄ ɔplectitur ⁊ circumscribitur: scʒ ī locato. Est tn̄ triplex circūscriptio quia q̄dam est actiua loci: alia est circumscriptio passiua locati: et iste pertinēt ad predicamēta actionis et passionis. Alia est circūscriptio neutralis que est esse circūscriptū a loco. Et hec est ens ꝑmanens in locato et causatur a duabus primis. Et hec est ipm̄ vbi capiendo vbi nominaliter: vt est idem qd̄ alicubi aut ī aliquo loco et non aduerbialiter vt est questiuum vel relatiuum Ex ista definitione infertur in textu ꝙ vbi nō est in oībus rebus quia nō cōuenit anime quia nusꝙ̄ anima est nec aliquem locum occupat. Quod ꝓbatur: quia quando aliquid est in aliquo: vt in loco ipso quiescente in illo alterum recipi non potest: sed anima quiescente in corpore adhuc corpus aliquid recipere potest puta nutrimētum: ergo anima nō est in corpore vt in loco. Maiorem probat: quia granum frumenti modio adueniēs nō recipitur in eo corpore prius existente quiescente: sed si recipiat oportet aliud recedere vel cōdensari: quia duo corpora nunꝙ̄ possunt simul esse in eodem loco nec idem corpus in diuersis locis Sed contra hoc arguitur in textu: quia eadem vox recipitur in auribus diuersoꝝ sed vox nō est sine aere: ergo idem aer recipitur simul in auribus diuersorum: et sic idem corpus simul est in diuersis locis. Rn̄det textus ꝙ voces sunt diuerse numero que veniunt ad aures diuersorum: licet idem sit vocans in numero. Sed ille voces ɔuenisse in specie grauitatis et acuitatis eo ꝙ procedunt ab eodem. Vnd̄ vox que primo procedit ab animali generat alias voces sibi silēs in specie: et solum differētes in numero f̄m ꝙ in diuersis subiectis reperiūtur. Et iste voces orbiculariter generate: generāt alias sibi similes in aliis partibus aeris. Veruntamen scd̄a est minoris virtutis ꝙ̄ prima: et tercia ꝙ̄ scd̄a: ideo eadem vox illa tandē deficit et figuratio eius. Sed contra hanc responsionem iterum arguit: quia si sic sequeretur ꝙ non omnis vox ab animali ꝓferretur qd̄ est contra philozophum in secūdo de anima. Respondet̄ ꝙ omnis vox est originaliter ab animali tanꝙ̄ a primo efficiēte: ita ꝙ est impossibile vocem audire si omnia animalia sint in silētio: sed vna vox pōt immediate generari ab alia.

Cõclusio scđa vbi ɔueniẽter diuidit̃ p vbi simplex ⁊ vbi ɔpositũ: ꝓbat̃ p ɔditões bone diuisiõis: ⁊ ẽ vbi simplex qđ causat̃ effectiue a loco simplici: ⁊ ɔpositũ qđ causat̃ a loco ɔposito. Et ẽ loc⁹ simplex origo ⁊ ɔstitutio ɔtinuitat̄ꝭ loci cõtinui ꝭm ꝙ loc⁹ ẽ q̄titas: ⁊ sic pũctus copulãs ꝑtes loci ad inuicez dr̄ loc⁹ simplex: q2 sic totũ corp⁹ refert̃ ad totũ locũ: ita ꝑtes corꝑis locati referũtur ad ꝑtes loci ⁊ ꝑncipiũ corꝑis qđ ẽ punctũ ad ꝑncipiũ loci. Sed loc⁹ ɔpositus est cuius ꝑtes copulantur ad eundem terminũ ad quem partes locati copulãtur.

Cõclusio tercia. vbi ẽ vnũ p̄dicamẽtũ ab aliis distinctũ: pʒ q2 ẽ sũ̄mũ sue coordinatõis: ⁊ hʒ spẽs sub se vt vbi sursum ⁊ vbi deorsum: ⁊ ĩdiuidua vt esse ĩ h̄ loco: in illo loco ꝉhʒ etiã spẽalem modũ p̄dicãdi distinctũ ab aliis scʒ esse in loco g̊ ⁊c̄. Et ex dict̄ꝭ infert̃ ꝙ loc⁹ nũꝙ̄ est sine corpore eo ꝙ partes loci copulãtur ad eũdẽ terminũ sic partes corꝑis neqꝫ corp⁹ est sine loco. Sʒ ɔ̄ hoc arguitur de vltĩa sphera: q2 nihil est extra ipam a q̊ ɔtineatur: ⁊ tñ ẽ corp⁹: g̊ nõ oẽ corp⁹ ẽ in loco. Nec põt dici ꝙ sit ĩ sua sup̄ficie ɔuexa: vt ĩ loco q2 circũdatur ab eo vt dcm̃ est ab antiq̄s: q2 loc⁹ dr̄ esse extra locatũ: sʒ sup̄ficies ẽ in locato g̊ ⁊c̄. Rñdet textus ꝙ si p2ĩa sphera ẽẽt in loco haberet corp⁹ extra circũdãs ipam: sʒ nihil ẽ extra ipam a q̊ circũdet̃: iõ nõ ẽ p se in loco. Et q2 ẽ insolitũ ⁊ occultũ sensui ꝑnũciare aliqđ de ipa: ⁊ ẽ ex̃ termios logice: iõ de p2ĩa sphera q̄liter sit ĩ loco ñ ampli⁹ determiatur. Tñ dr̄ Auerrois ⁊ Albert⁹ ꝙ vltĩa sphera ẽ in loco p alteꝝ ⁊ p accñs q2 hʒ fixionẽ p alteꝝ: scʒ p centrũ: qđ ẽ terra q̄ ẽ p se in loco· sʒ scũs Tho. dr̄ ꝙ ipa ẽ ĩ loco p suas partes quaꝝ quelibʒ sꝑ inter duas alias continetur. Dubitatur: quot sunt ꝓprietates Vbi: rñdetur ꝙ sunt due. P2ĩa est ꝙ vbi nõ suscipit magis neqꝫ min⁹: ꝓbat̃ ĩductiue: q2 vnũ corp⁹ nõ dr̄ mag̃ꝭ vl' min⁹ esse ĩ loco q̄ꝫ alteꝝ vt qđ ẽ sursum q̄ꝫ illud qđ est deorsum: lʒ vnũ corpus possit accipe maiorẽ locũ ꝙ aliud. Scđa ꝓprietas ẽ ꝙ vbi nõ hʒ ɔ̄triũ: ꝓbat̃ dupl'r: p2ĩo q2 loc⁹ ñ hʒ ɔ̄triũ g̊ nec vbi. Añs pʒ q2 vl' loc⁹ ẽẽt ɔtrarius loco vl' aliis reb⁹: nõ p2imũ: vt patuit ĩ p̄dicamentis: nõ ꝭm vt manifestũ ẽ. Scđa rõ ẽ q2 si vbi haberet ɔ̄triũ maxĩe essʒ sursũ vl' deorsum q̄ videtur maxĩe distare sicut ⁊ loca sursum ⁊ loca deorsum: sʒ h̄ nõ. Quia idẽ ɔparatũ ad diuersa dr̄ sursum ⁊ deorsum: vt altitudo turr̄ꝭ q̄ ad nos ẽ sursum: ⁊ respctũ celi ẽ deorsum: g̊ duo ɔ̄tria ẽẽnt sil' in eodẽ: et ampli⁹ sequeret̃ ꝙ idẽ essʒ sibiipsi ɔ̄triũ: sed hoc est impossibile; ergo esse sursum ⁊ deorsum non contrariantur inter se.

Ad rõnes añ oppositũ: ad p̄mã3 dr q̄ł3 a loco simplici q̄ est pũctus nihil circũscribit: tñ sic̄ totũ locatũ refert ad totũ locũ: ⁊ p h̄ dr esse in loco ita indiuisibile corpis refert ad indiuisibile loci p q̄d dr h̄re vbi. Ad scd̄am dr: q̄ ł3 vbi sit forma simplex in q̄tum de se nõ h3 ptes integrales: tñ pcedit a loco q̄ per se est diuisibilis in ptes: ⁊ sic est quodãmõ opositũ.

Queritr vtrũ definitõ positõis scd̄m q̄ est vnũ p̄dicamentũ sit bñ assignata i q̄ dr. Positio ē quidã prius situs ⁊ gn̄atõis ordinatio. Et arguit p̄mo q̄ nõ q: situs ⁊ positõ idē st̄ realit ⁊ int se ouertũtur ḡ male definit positio p situ. Secũdo sic: positio ⁊ situs h̄nt denoĩare totũ ⁊ nõ ptes: vt totus hõ dr iacere vł sedere ⁊ nõ ptes ei⁹: ḡ positio nõ ouenit ptib⁹ imo toti: ⁊ p ons̄ male dr q̄ situs est partiũ ordinatio. Tercio sic positõ ē i celo: ⁊ tñ nõ ē ibi gn̄atõis ordinatio cũ celũ sit ingn̄abile. In oppositũ ē Gilber. ponẽs p̄dictã defintõe3: p cuius declaratõe.

Sciendũ p̄mo q̄ in illa definitõe situs se h3 p modum gn̄is ⁊ cuiusdã notioris: ⁊ ponit priũ ad denotãdu3 imediatũ subiectũ positõis que i est toti opositõ: ⁊ q: positio dr pp̄ie ordinatõe3 p̄tius q̄ ordinatio pp̄ie ipsis ptib⁹ attribuit p opositõem quã habet i gn̄atõe toti⁹ si totũ sit gn̄abile: s3 si sit ign̄abile h̄nt talẽ ordinatõem p formã totius q̄ ipas ptes otinet: sub q̄ ponit ordinatio: ⁊ s h̄ q̄ ordinant. Jõ dr ⁊ gn̄atõnis ordinatio: ⁊ nõ d3 hic capi hec oiũctio: et: copulatiue s3 expositiue vt valet tm̄ sicut id est.

Sciendũ scd̄o q̄ ł3 situs ⁊ positio eẽntialiter ⁊ realiter ouenĩãt drñt tñ s̄m rõe3 abinuice3. Pr̄io q: sit⁹ repitur tã i naturalib⁹ q̄ in mathematicis: positio vo si pp̄ie accipiat solũ repitur in naturalib⁹ i quib⁹ ē naturalis ordo partiũ ⁊ opositio. Sed si vtrũq3 capiat gn̄alit tũc ouertũtur int se. S3 adhuc alio mõ drñt: quia p pus situs dr ordinatõe3 priũ ad locũ q̄ ad suũ totũ: positõ vo p pus dr ordinẽ priũ int se: scd̄o ad totũ: t̄cio ad locũ. Vñ iste triplex ordo importatur per positionem ⁊ per ea que in h̄ predicamento ponũtur: ⁊ ita positio denoĩatur ab h̄ q̄d ē suas ptes sic se h̄re ad inuicẽ ⁊ ad totũ ⁊ ad locũ: et iõ bñ dcm̄ fuit i sufficiẽtia p̄dicamentor̄ q̄ situs non dr simplicẽ oparatõnem sube ad aliq̄d extrinsecum. Pro q̄ est Sciendũ tercio q̄ positio põt capi tripliciter Vnõ modo vt dr ordinẽ prium predictar̄: ⁊ sic capit hic. Scd̄o mõ dr oparatõem huius ordinis ad illud cuius est: ⁊ sic ē relatio. Tercio mõ p assignatõe vniuscuiusq3 ptis cui⁹ s̄m se situs est Et hoc modo est differẽtie quantitatis. Nam diuisio quãtitatis est q̄ alia habet positionem in partibus: alia vero nõ.

Sciendũ quarto q̄ rectũ ⁊ curuũ asper̄ ⁊ leue pñt osiderari tri-

pliciter. Uno mō ſm ꝙ pn̄t īferre paſſionē ſenſui: ꝛ ſic dicitur q̄lia ſiue qualitates circa poſitōem ſcʒ paſſibiles qualitates. Alio mō dicit̄ quādaʒ ordinatōeʒ partiū inter ſe ad totū ꝛ ad locū: et ſic etiā pn̄t dici poſitōes. Tercio mō ↄſiderari pn̄t vt dicit̄ clauſiōnē linearꝝ ꝛ angulorꝝ ī ſuperficie: ꝛ ſic ſunt figure de q̄rta ſpē q̄litatis: et ſic̄ diceret̄ de triangulo ꝛ quadrāgulo. Et ē aduertendum ꝙ poſitio ē genus generaliſſimū nō hn̄s ſupius vniuocū iō ↄuenient ponit̄ vnū p̄dicamentū ſiue p̄ncipiū ab aliſ̄s diſtinctū formaliter. Nā hʒ ſpēalem modū p̄dicandi de ſuba ſcʒ in hoc qḋ eſt ſic ſe hr̄e ad aliud ſm ſuas ꝑtes. Et hʒ ſpēs ſualternas ſub ſe vt ſunt poſitio īnata ꝛ poſitio acq̄ſita ex ↄſueto motu nature: vel etiā eq̄liter poni vel ineq̄liter poni ſurſuʒ vel deorſum an̄ vel retro dextrū vel ſiniſtrꝝ: et ei⁹ ſpēs ſpēaliſſime ſt̄ ſedere iacere ꝛ huiuſmō: ꝛ idiuidua ſunt ſeſſio ſortis ſtatio platonis ꝛc̄. Et ē aduertendū ꝙ nō hēmus ꝓpriū q̄ſitiuū iſti⁹ p̄dicamēti ſb̄ ꝓprio noīe ideo circūloquimur ipm ſic querēdo q̄liter hoc ponit̄ vl̄ ſituatur.

Cōcluſio definitio poſitōis ſcḋm ꝙ ē

vnū p̄dicamentū ē ſufficiens: iſta ↄcluſio pʒ ex dictis.

Dubitatur quot ſunt ꝓprietates hu

ius predicamēti ſeu principiſ̄. Reſpondetur cum textu ꝙ ſunt tres. Prima eſt ꝙ poſitio nō habet ↄtrariū. Sʒ contra videtur ꝙ habeat: q2 vt hʒ text⁹ ſedere ꝛ ſtare maxīe diſtāt a ſe inuiceʒ et nūq̄ eidē ſil̄ īſunt ſʒ ſucceſſiue: ḡ videtur ↄ̄ria. Sʒ ꝙ nō ↄtrarientur: ꝓbat̄ q2 ſi ſic ſequeretur ꝙ vnū eſſet plurib⁹ ↄ̄rium qḋ ē incōueniens: q2 q̄ rōe ſedere ↄ̄riat̄ huic quod ē ſtare eadē rōe ꝛ accūbere ſiue iacere q2 nūq̄ ſil̄ ſt̄ ī eodē ſʒ bn̄ ſucceſſiue. Sʒ iterꝝ ↄtra hāc ſolutōeʒ replicat text⁹ q2 pallidū ↄtrariat̄ albo ꝛ nigro ꝛ ſil̄r̄ fuſcū: ḡ nō videt̄ īcōueniēs ꝙ idem ſit plurib⁹ ↄ̄rium. Ad h̄ rn̄det text⁹ ꝙ palliduū nunq̄ ↄtrariat̄ albo ꝛ nigro q2 in vno ꝛ eodē vtrūqꝫ reperitur: ꝛ hoc iḋo ē q2 mediſ̄ colores ex ꝓportōe extremorū cauſantur ideo albū ꝛ nigrū ſunt ſimul cum fuſco: ꝛ ſic ſibi n̄ contrariātur. Nō tn̄ ſunt ibi ſimul ſcḋm eſſe perfectum ſed ſcḋm eſſe imꝑfectum. Uel dicitur ꝙ medius color non ↄtrariatur vni extremorꝝ niſi ꝓut induit rōnem alterius extremi: ꝛ ſic ſi ſint ſibi plura ↄtraria hoc eſt ſcḋm diuerſa. Et ob hoc ꝓbat textus p̄dicaꝫ proprietatē ſic. Quia contraria circa idem habent fieri ſcḋm naturam: ſed ſedere ꝛ ſtare nō habent fieri circa ideʒ ſcḋm naturam: quia ſedere ꝓprie cōuenit rōnalibus tm̄: iacere ꝛ accūbere irrōnalibus conuenit: ergo non ſunt contraria. Scḋa proprietas eſt ꝙ poſitio nō ſuſcipit magis neqꝫ minus: ꝓbatur inductiue ſatis maniſeſte in textu. Tercia ꝓprietas eſt proprie ꝓpriū

est positioni substãtie proxime assistere ꝓbatur quia positio nihil aliud est ꝙ naturalis ordinatio substãtie que est innata a principio naturali vel a consueto motu nature per inflexionem membrorũ Ubi sciendũ est ꝙ quedam accidentia magis proprie dicuntur inherere substantie ꝙ sibi assistere: vt quãtitas: qualitas actio passio. Sed alia que causantur ab aliquo extrinseco comparato ad substantiã vel a substantia comparata ad aliquod extrinsecũ ad quorũ mutationẽ non oportet ꝙ sp fiat mutatio subiecti magis dicũtur assistere ꝙ inherere vt sunt relatio: quando: situs: vbi: hītus. Et inter ista positio magis proxime assistit ꝙ alia substantie. Quia positio non solum dicit respectum ad extrinsecum: scilicet ad locum: sed etiam dicit respectum partium substantie inter se: ꝛ ad totum: qui respectus propinquior est ꝙ respectus ad extrinsecũ solum. Et ideo inter omnia que hoc modo substantie assistunt positio cõuenienter dicitur propinquius substantie assistere. Est tamen aduertendũ ꝙ ista accidentia non sic dicuntur assistere ita ꝙ non inhereant subiecto inimo illũ errorẽ retractauit Gilbert⁹ in ꝯcilio Niceno: sic dictũ ē ī ꝑdicamēt͡ꝭ

Ad rõnes ante oppositum: prima soluta ē ex dict͡ꝭ qꝛ vt dc̃m ē sit⁹ ꝛ positio dr̃nt Ad scđam dr̃: ꝙ licz posito ꝯueniat toti ꝑncipaliter tanꝙ illi qđ determinat̃ ꝑ ipam tñ primo ꝯuenit sibi ex parte partium inter se ad totũ ꝛ ad locũ Unñ ptes se hñt vt subiectum imediatũ quo positio ꝯuenit toti. Ad terciã dicitur ꝙ si capiatur gñatio ꝓprie ꝓut est ꝓgressio de nõ esse ad esse subiecto ꝑsupposito: tũc in celo nõ est gñatio: sed si capiatur gñatio gñaliter ꝓ quacũꝙ ꝯpositione vel ꝓductiõe: sic capitur in ꝓposito sic bene in celo est generatio.

Queritur: vtrũ definitio habitus sit

bene assignata ꝫm ꝙ est predicamentũ seu principiũ. In qua dicitur habitus ē corpoꝝ ꝛ eoꝝ que circa corpus sunt adiacẽtia ꝫm quē hec dicũtur habere illa vero haberi. Arguitur primo ꝙ nõ ꝯtra suppositũ: qꝛ habitus ē prima spēs qualitat͡ꝭ ergo nõ ē vnũ predicamẽtũ ab aliis distinctũ. Scđo sic: visus est habitus ꝛ tamē sibi nõ ꝯuenit ꝑdicta definitio: ergo ꝛc. Tercio sic: tunica est habitus ꝛ tñ nõ est adiacentia corpoꝝ: sed ē illud qđ corpi adiacet ergo predicta definitio habitus nõ est sufficiẽter assignata. In oppositum ē Gilbertus in textu.

Sciendũ ꝑmo ꝙ ī predicta defintõe

ponitur adiacentia pro gñe. Et ponitur corpoꝝ ad explicãdũ sb

fectum ipsius habitus et etiam causam finalē. Nam omnis habit⁹ est ppter decorem siue cooperimētū corporis. Et ponitur et eorū q̄ circa corpus sunt adiacentia ad explicandū causā efficientem et quodāmodo materialē habitus vt per hoc intelligātur ea que adiacent corpori et applicantur ei scdm figurā eius. Nam ex aplicatōe rerū habitaꝝ ad corpus habens hītus causantur. Et p hoc qꝫ additur fm quā hec quidem habere alia vero haberi dicuntur sumitur differentia ppria specifica inter adiacentiam hñtis et adiacentiā illius quod habetur. Nā adiacentia habentis ē i habente in agente et causante figurā. Nam ad figurā rei habētis sumitur ratō figure habitus seu rō rei habite: sicut rō eoꝝ que sunt ad finem sumitur ex ipso fine: et illa eadem adiacētia est in re hīta passiue: et ideo res habita bn̄ dicitur haberi et nō habere fm istum modum: q̄uis tamē habitus posset dici habere corpus sicut cōtinens habet contentum.

Sciēdū scdo: qꝫ hītus vt hic sumitur

non est res habens nec res hīta sed est quodāmō accidēs respectiuū mediās inter ipsum habentē et rē habitā. Sicut caputiatū esse nō ē hñs caputiū nec ē ipm caputiū sꝫ ē esse accidētale hoīs sibi adueniēs ex adiacētia siue applicatōe caputij ad caput.

Sciendū tercio: qꝫ non oīa que sunt

in corpore dicūtur habere habitum sicut cor pulmo et huiusmodi sꝫ solū partes exteriores ad corpus p ipas: qꝛ toti corpi nō ē aliquis habitus appropriatus: sed ꝯuenit hītus toti corpi rōe suaꝝ partiū: qꝛ hītus semp ꝯparatur ad corpus organicū qd semper hꝫ diuersitatē in suis partib⁹. Et ideo ad diuersitatē illaꝝ partiū diuersificatur hītus corpis: ex q̄ pꝫ qꝫ diuisio hītus i suas spēs n̄ pōt accipi loquēdo isto mō sic qꝫ sit quidā habit⁹ partiū corpis et quidā toti⁹ sicut aliq̄ pbabiliter tenet. Sꝫ accipitur diuisio spēꝝ hītus ex diuersitate illoꝝ quib⁹ res hīte applicātur: et istud videtur satis innuere text⁹ cū dr: qꝫ hec q̄ sunt circa corp⁹ dicūť hři ab ipo corpe nō quidē fm totū sꝫ fm diuisionē partiū sicť armatū esse vł calceatū esse q̄ īsunt fm ptē et nō fm totū. Nā lꝫ hō dicať armat⁹ vł calceat⁹ h̄ tn̄ sibi ꝯuenit fm ptes detminatas fm quas denoīatur totū: diuidiť g hītus i spēs sb alternas: scꝫ iarmatum esse vł vestitū esse. Et q̄libꝫ istaꝝ hꝫ sb se spēs. Nā sb h̄ qd ē armatū esse ptineť galeatum esse loricatum esse: et sic de alijs: Similiť sb hoc quod est vestitum esse ꝯtinetur tunicatum esse calceatū esse: et sic de alijs: et quelibet istaꝝ habet sub se indiuidua, vt sortē calceatum esse platonē galeatum esse: et sic de alijs.

Sciendū quarto cū textu q̄ spēbus habitus nō sunt nomina simpliciter imposita quibus noīantur Et hoc ideo ē q2 habitus semper fundat super habēs ⁊ rem habitam: ideo nō potuerūt nomīa simplicia īponi spēbus ei⁹. Sed si imponerent eis oporteret q̄ hoc esset per quādā deriuatiōem Ut ab armis diceretur armatio que ꝑcat adiacētiā rei habite ad habens. Et q2 vt patebit infra habitus principali⁹ est in habēte q̄ in re habita: ideo noīa imposita spēbus per prius nominant seu designant speciem cū cōbinatione habitus ad habens vt armatū esse galeatū esse ⁊ hmōi: et magis nominātur species hui⁹ ꝓdicamēti plurib⁹ noībus q̄ vno noīe simplici ab aliis deriuato

Cōclusio pria: hitus ē vnū principiū seu ꝓdicamentum ab aliis distinctū: ꝓbatur q2 hꝫ sub se gn̄a sb alterna spēs specialissīmas ⁊ īdiuidua vt visum est. Habet etiam specialem modum ꝓdicādi de pⁱma suba nō reducibilem ad aliquem aliū priorē existens primū principiū formale oīm sue coordinatiōis. ergo sequit̄ q̄ ē ꝓdicamentū distinctū. Predicatur aūt de pria suba ī hoc q̄ ē sic vel sic habituatū esse. Et lꝫ eius que sitiuū sub ꝓprio noīe nō habem⁹ tn̄ ipm circūloquimur dicēdo qualiter est habituatū. Ista em̄ requirūtur ⁊ sufficiūt ad esse ꝓdicamenti: ergo est predicamentum.

Cōclusio scda: ꝓdicta definitō habitus ē sufficienter assignata ꝓbatur per declaratōem ei⁹ ꝓbabitaꝫ ⁊ per ꝯditōnes bone definitionis sibi conuenientes.

Ad rōnes ante oppositū: ad pⁱmaꝫ dr q̄ si habit⁹ capiat̄ ꝓ qualitate q̄ est de difficili mobilis a subiecto sic ē pria spēs q̄litatis sꝫ b mō nō sumit̄ hic. Sꝫ hic capit̄ ꝓ accn̄te respectiuo qd ē mediū rei hn̄tis ⁊ rei hīte vt ꝓuisuꝫ ē. Ad scdaꝫ dr q̄ si capiatur hitus ꝓut opponitur priuatiōi sic bn̄ visus ē habit⁹: sꝫ b mō nō capit̄ hic vt visuꝫ ē. Ad terciā dr ⁊ lꝫ capucium tunica ⁊ hmōi dicant̄ materialit̄ hitus nō tn̄ sunt habit⁹ formaliter: īmo adiacētia ipoꝝ ad rē hn̄tem dicit̄ formalit̄ habit⁹. Uerum tn̄ est: q2 ista sunt nobis notiora q̄ illa adiacentia ideo sepe noīantur hitus a nob lꝫ reponātur in quarta specie qualitatis.

Querit̄: vtrū tres ꝓprietates habit⁹ sint sufficiēter assignate: quaꝝ pria est q̄ habit⁹ suscipit magis ⁊ minus: scda q̄ hitui nihil ē ꝯtrariū: tercia ē ꝓprie ꝓpriū ē habi-

tui semꝑ ī pluribꝰ existere. Et arguitᷣ pͥo ꝯtra pmā: qꝛ suscipe
magis ꝛ minꝰ ꝑsupponit hꝫe ꝯtrariū: ſꝫ hītus nō hꝫ ꝯtrariū vt
pꝫ in scđa ꝓprietate: g nō suscipit magis ꝛ minꝰ. Scđo arguitᷣ
ꝯtra scđam: qꝛ vestitio ꝛ nuditas sunt in gñe hītus: ꝛ tñ ꝯtrariantᷣ
g habitui ē aliqͥd ꝯtrariū. Tercio ꝯtra terciā arguitᷣ: qꝛ nullū ac-
cidens ē ī pluribꝰ subiectis: qꝛ accñs multiplicatᷣ ꝛ numeratᷣ ad
numeꝝ suoꝝ obiectoꝝ: ergo habitui nō ꝯuenit in pluribꝰ existere
In oppositum est Gilbertus in textu.

Sciendū pmo: ꝙ pma ꝓprietas non

ꝯuenit oī hītui neqꝫ soli. Nā aliq̄ spēs hītus nō suscipiūt magis
ꝛ minꝰ vt vestitū esse: ſꝫ armatō ꝛ calceatio bn̄ suscipiūt magis ꝛ
minus: qđ tñ nō intelligitᷣ ſm intentōez ꝛ remissiōem viiꝰ spēi
hītus sicut ē in albo ꝛ nigro: ſꝫ ſm plures spēs: ita ꝙ ille dicatᷣ
magis armatꝰ q̄ ē paratꝰ ad plura opa bellica. Et si queratᷣ q̄re
aliq̄ spēs habitꝰ suscipiūt magis ꝛ minꝰ ꝛ alique nō. Rñdetur ꝙ
hītus ordinatᷣ ad corpus vt ad causam finalē: mō inter istos hī-
tus ē talis dr̄ia ꝙ aliq̄ ordinātur ad corpꝰ ꝓpter vnū vsum tm̄:
alie vo ꝓpter plures vsus. Vñ illi q̄ ꝓpter vnū vsum ordinātur
ad corpꝰ nō suscipiūt mag' neqꝫ minꝰ: sicut tunicatio ꝛ vestitō et
hmōi non suscipiūt mag' neqꝫ minꝰ: ſꝫ vnꝰ dicatᷣ melius vestitꝰ
altero. Sꝫ hītus q̄ ꝓpter plures vsus ordinātur ad corpꝰ bn̄ sus-
cipiūt mag' ꝛ minꝰ: sicut armatio et calceatio. Nā ille qui ad plu-
res actus bellicos ꝓmptus ē ꝛ paratꝰ: puta ad defendendū vel
īuadendū ē magis hītuatus ꝙ ille q̄ ad vnū actum ꝓmptus est
sicut eques armatioꝛ pedite dicitur. Pro scđa ꝓprietate.

Sciendū scđo: ꝙ nullū accñs respec-

tiuū inq̄ntū respectiuū hꝫ ꝯriū: qꝛ nō ꝯriatᷣ illi ad qđ referᷣ: sed si
ꝯtrariaretᷣ alicui: h esset rōe sui fundamēti: ſꝫ fundamēta hītus ñ
ꝯriantᷣ qꝛ corpa intᷣ se nō ꝯtrariātᷣ: neqꝫ illa q̄ sunt circa corpꝰ vt tu
nica l' caputiū: g sequitur ꝙ hītus nō hꝫ ꝯtrariū. Pro tcia ꝓprietate

Sciēdū tercio: ꝙ ꝓpriū ē hītui ī plu-

ribꝰ sꝑ existere: qꝛ hītus sicᷣ existit ī pluribꝰ. s. ī corpe ꝛ ī his q̄ cir-
ca corpꝰ sunt. Est eñ vna adiacētia corpis ad ea q̄ circa corpꝰ sunt
ſm quā corpꝰ figuratᷣ ꝛ termīat hītuꝫ ſm suā figurā: ꝛ hec adia-
cētia corpis ē q̄daꝫ actio. Scđa ē q̄dam adiacētia coꝝ q̄ hn̄tur a
corpe q̄ ē ad ipm corpꝰ: ꝛ causatᷣ a figuratōe ꝛ termiatōe huiꝰ cor
poris: ꝛ hec adiacētia ē q̄daꝫ passio. Tercia ē q̄daꝫ adiacētia coꝝ
q̄ causantᷣ ex istis duabꝰ inq̄ntū vtraqꝫ adiacet vtriqꝫ: ꝛ ista ē adia
cētia resultās ex aliis duabus: ꝛ dr̄ habitꝰ: ꝛ habitꝰ existit in plu
ribus: ꝛ sic pꝫ declaratio huius proprietatis. Sed contra hoc

arguit text⁹ quia hec ꝓprietas cōuenit quantitati ⁊ relatōni: qꝛ silitudo ⁊ dissilitudo sūt in plurib⁹ ⁊ silr numer⁹ ē in plurib⁹ reb⁹ nūeratis: g male ponit ꝓprietas hitus. Rn̄detur ꝙ h̄ ꝓprietas ꝯuenit oī nature hui⁹ p̄dicamēti hitus: iō spēaliter ponit ꝓprietas ei⁹ nō eni ꝯuenit q̄titati ꝯtinue nec relatiōi idētitatis: neqꝫ etiā ista ꝓpetas ꝯuenit nūero qꝛ nūerus ꝓprie dꝛ esse i re nūerata nō solū ꝑm se accepta sꝫ vt termiat aggregatōez rez p̄cedētiū

Sciēdū quarto: ꝙ gilbert⁹ assignat

q̄tuoꝛ modos hītus i cōi ꝑm ꝙ in p̄nti distinguunt mōi illi⁹. Primus ē hr̄e q̄titatē ⁊ q̄litatē: scd̄us est hr̄e cōtentū: terci⁹ est hr̄e id qd̄ adiacet mēbꝛo vt i digito anulū: quart⁹ est sic hr̄e vxoꝛē: h̄ aūt mod⁹ insolit⁹ vt dꝛ text⁹. Et si arguat ꝙ aresto. ponit septē modos hr̄e: g iste est diminut⁹ vl' iste supfluus. Rn̄det ꝙ gilbertus sūb p̄rio mō ꝯp̄ehēdit duos modos ab aresto. posi tos: p terciū vo modū hic positū p̄nt itelligi tres modi alij scꝫ hr̄e mēbꝛa hr̄e possessionē: hr̄e ea q̄ circa coꝛp⁹ sūt adiacētia ⁊ sic distinguēdo modos hr̄e nec gilbert⁹ ē diminut⁹: nec aresto. supfluus Finalr̄ ter etiā gilbert⁹ determiat de intentōe ⁊ remissiōe in foꝛmis ostēdendo qr̄ mōis aliqd̄ dꝛ suscipe mag̃ ⁊ min⁹ sꝫ qꝛ de h̄ satis determinatū ē i libꝛo p̄dicamētoꝝ: iō ampli⁹ de illo nō determiabitur

Cōclusio: p̄dicte ꝓprietates hitus

sunt sufficienter assignate Hec ꝯclusio pōt ꝓbari inductiue: cui⁹ ꝓbatio satis liquet ex his que dicta sunt ex notabilibus.

Ad rōnes an̄ oppositū: Ad p̄mam dꝛ

ꝙ lꝫ suscipere magis ⁊ min⁹ ex permixtiōe ꝯtrarij cū ꝯtrario vl' depuratōe ab alio p̄supponat hr̄e ꝯ̄riūm: tn̄ nō oꝫ ꝙ suscipe gn̄aliter magis ⁊ minus p̄supponat ꝯtrarietatē qꝛ aliqd̄ pōt suscipe magis ⁊ min⁹ ꝓpt maioꝛē vel minoꝛē dispōnem subiecti ad receptōem foꝛme: vel ꝓpter maioꝛē vel minoꝛē v̄tutē cāe efficientis: vl' ꝓpt maioꝛē ꝑ minoꝛē aptitudinē ad opandū sic fit i ꝓposito: ⁊ ille ē ipꝛopri⁹ mod⁹: iō hitus ipꝛoprie suscipit mag̃ ⁊ minus. Ad scd̄am dꝛ ꝙ vestitū esse ⁊ nudū esse nō ꝯtrariant sꝫ opponūtur p̄uatiue: qꝛ nudū nō dꝛ aliquā foꝛmā positiue. Ad terciā dꝛ: ꝙ lꝫ nullū accn̄s respectiuū vt ē i nūero sit i plurib⁹ sūiectis foꝛmalr̄ ⁊ ꝯplete: tn̄ pōt esse i vno vt i subiecto: ⁊ i alio vt in causa ꝓpinqua: ⁊ sic ē de habitu q̄ est in ipo hn̄te cōplete ⁊ vt in subiecto ⁊ in re habita imperfecte vt in causa ꝓpinqua.

Finis questionū in Gilbertū Poꝛritanum.

Tempus [illegible] de [illegible] [illegible] tempus vel tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Determinato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] tempore [illegible] sub alio [illegible] [illegible]

Indeterminato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] tempore Non tamen [illegible] [illegible] posset [illegible] sub alio tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] et ego [illegible] [illegible] [illegible] futuro tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ego [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logice et [illegible] [illegible] logice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ibi in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] hec est alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] logica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logica [illegible] logice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logice [illegible] [illegible]